

www.e-rara.ch

**Demosthenis Oratorum Graeciae principis Opera, quae ad nostram
aetatem pervenerunt, omnia**

Demosthenes

Basileae, [1549]

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-93319>

Demosthenis De Immunitate Adversus Leptinem Oratio, Petro Nannio Alecmariano
interprete.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

tem ad eum prouoluebatur, & cantilenas canebat, nos autem aspernabatur. Insuper cum uideritis eloquentiam, aut uocis canorum illud, siue quampiam eiusmodi optimam facultatem in eo homine qui probus & liberalis existat, omnes congratulari debetis, & excolere: id etenim & in communem uobis reliquis utilitatem tendit. Cum uero in illiberali et improbo, & questuosissimo, eum auersari oportet, animo quoque acerbo & aduerso audire: quoniam improbitas si auctoritatem a uobis nata fuerit, ciuitati perniciofa existit. Contemplemini ex quo is probatus fuit, in quo rerum statu ciuitas reperiatur. Reliquae itaque facultates satis per se absoluuntur, & sibi sufficiunt: at illa dicendi, si uos qui auditis, restiteritis, retunditur. Huic itaque ita aures prebete, quasi peruerso, corrupto, & minime uera dicenti. Quam itaque non ob alias solum, sed & ob eas quas cum Philippo res habemus, prorsus hunc damnari conueniat, perpendite. Si enim ad id uenire compelletur, ut iuste cum ciuitate se gerat, mores mutabit. Nunc quidem proposuit plerosque circumuenire, paucis obsequio exhibito, quod si hos perijisse cognouerit, multis e uobis, & qui omnia in potestate habetis, in ceteris obsequi uolet: siue in eadem in qua nunc est licentia & procacitate persistet, eos qui ad omnia eius uota preesto futuri sunt, eiekturi estis, si hos sustuleritis. Si enim poenas se luituros putantes ista admiserunt, hos si quid a uobis eis remittatur, quid facturos putatis? Quem Euthycraten, quem Lasthenem, quem superaturi non sunt proditorem: quis ciuis non longe ceteris hominibus futurus est deterior? cum uidear, his qui omnia uanalia habuerint, pecuniam, auctoritatem, subsidium, Philippi amicitiam superesse: his uero qui se modestos praeberunt, & suam praeterea pecuniam insumpserunt, molestias, offensiones, inuidentiam a nonnullis creati. Ne id permittatis. Neque enim ad gloriam, neque ad pietatem, neque ad salutem, neque ad aliud quicquam uobis confert, hunc ut absoluatis: sed ut puniendo, omnibus & ciuibus, & Graecis exemplum proponatis.

DEMOSTHENIS DE IMMUNITATE

TE ADVERSUS LEPTINEM ORATIO,

Petro Nannio Alecmariano interprete.

LIBANII ARGUMENTVM.

Atheniensium Respublica inter alios honores, etiam immunitate liturgiae bene meritos prosequabatur. Multis igitur eam adeptis, magna raritas erat eorum qui haec munia subirent. Quamobrem Leptines decreto sancit, ne quis omnino immunis esset, ne uel in posterum populo dare liceret: pati autem extrema supplicia, qui id postulasset. Hanc legem oppugnarunt principio nonnulli, inter quos etiam Bathippus fuit. Ceterum eam actionem prosecutus non est: nummis ne corruptus fuerit, an morbo impeditus, incertum habetur. Postmodum autem Phormio, & Ctesippus Chabriae puer, cum nonnullis alijs quibus se Demosthenes aduocatum praestitit, hanc legem criminati sunt. Leptines autem utilitate praeualeat, ubique igitur emolumenta suae legis ostendat. Demosthenes contra honestate et aequitate nititur: aequum uidelicet esse, ut qui bene fecerint, rursus beneficia accipiant: aequum deinde, ut qui praemia recte adepti sint, in eorum possessione maneant. Honestate quoque suam causam tuetur, quod donata auferre omnibus fortasse turpe, Atheniensibus certe turpissimum sit: quibus inter ceteras notas et indicia ingenij, animi magnitudo assignari solet. Commonstrat quoque contra iura hanc legem a Leptine introductam esse. oportuisse enim prius contrariam legem abrogare, deinde suam proponere, ne pugnares leges simul uigerent.

ALITER.

Oratio erga Leptinem inscribitur, quod excursu eo spacio, in quo rei fieri possunt nouarum legum conditores, Leptines extra omne periculum accusationis constitutus erat. unde titulus habet, hanc orationem erga Leptinem, non contra Leptinem compositam esse. Argumentum autem tale est. Solene fuit Atheniensi Reipublicae benemeritos honestate multis et uarijs donis, et inter cetera quoque immunitate. Ea igitur multis tum externis, tum ciuib. concessa, numerus eorum defecit, qui liturgias subirent, onusque illud in tenuissimos reuolutum est. Leptines ergo nequaquam in Reipublica administranda obscurus homo, legem tulit in haec uerba: Ut ditissimi liturgias subeant, nemo immunis esto, exceptis Harmodij et Aristogitonis posteris, una cum noue magistratibus: ne uel in posterum liceat populo immunitatem dare: si quis conuictus fuerit petita immunitatis, et ipse et proles ipsius infamia notator, aduersusque eundem coepetatur et publica iudicia, et actio famosa: quibus si conuictus fuerit, eadem luito, quae illi qui cum Reipublica obaerati essent, iudicia exercuere. Porro contra huius legis conditorum primum actionem instituit Bathippus, qui mortuus est ante litis contestationem: unde euenit, ut tempus absumptum sit, intra quod Leptines reus fieri poterat.

Lex enim erat, auctorē uel legis uel decreti post annum exactum iudicijs non subiacere. Attamen contra legem agi licebat, tamen si eius conditor extra periculum constitutus esset. Elapso igitur anno, Aphepsion filius Barhippi legem accusat, cui aduocati fuere Phormio orator, et Ctesippus filius Chabriae: huic Demosthenes suum patrociniū accommodauit. istis igitur accusatoribus lis aduersus legem instituta est. Status causae negotialis est, et scriptura nitens. Capita siue praecipua loca orationis, legitimo, utili, et iusto constant. Necessariū autem est, ut dicamus allegationes utriusque partis. Leptines fiduciā habet in utilitate, eo quod multos acquirat, qui impedia liturgiā subeant: imò quoque et ex iusto uires colligit, quod iniquū est, istos intactas diuitias possidere: hos uero qui pauperes perpetuò sunt, oneribus liturgiā pessundari. Aduersarius contra nititur legitimo, iusto, et utili. Legitimum autem duplicem materiam habet: nam et in personis et in rebus uersatur: in persona quidem, quatenus ipse non fecit, quod facere debuerat, quandoquidem sanctiones iuris transgressus est: sanctiones enim lege definiunt, quomodo iura noua condenda sint. Nam oportebat leges scriptas statuis, quas cognomines uocant, affigere, et adhibitis legislatoribus promulgare, et in aerarium cum receptae fuissent, recondere. Sed id a Leptine obseruatum non fuit. In rebus uero, quatenus lex ista noua contra uetus ius peccet, quo iubetur populi donaria rata esse. Habet igitur haec lex controuersia cum requis legibus, quae populi munerationes firmas uoluit, cum ista eas rescissas cupiat. Nititur item iusto, quod indignū sit, bene meritos suis praemijs spoliari. Ex utilitatis ratione, triplici modo uires colligit: primum, quod commodi nihil allaturum sit, si benemeritis suis praemijs renudentur: futurum enim esse, ut Leucon nihil Athenas frumenti Bosphoro mittat. alterum deinde incommodum ex hac lege, quod nemo Rempublicam beneficijs demerebitur, quum uideat praemia semel concessa auferri. tertia deinde noxa, quod infamia laborabitur: ingrati enim et maligni uidebuntur. Est autem haec oratio secundo loco dicta. Aphepsion enim ut grandior natu, primas partes dicendi accepit: Leptines autem principaliter utilitate nititur, allegans paucitatem eorum qui liturgias subeant. Secundo deinde loco iusto utitur, cuius uis spectatur ex inaequalitate. indigna enim et iniqua res est, alios ex immunitate opulescere, ipsam uero ciuitatē munerarijs carere. Videtur autem orator id sibi studio habere, ut legem Leptinae accuset: latenter tamen suam legem insinuat. quam in tractatu loci, qui legitimo constat, commendabilem facit, dum et illam contra recitat, et cum aduersarij lege examinat, utriusque diuersitatē ostendēs: ne derepente, aut inconcinniter cōmissiones legum uideretur introducere, multa iam antē preparatione et instructione usus est. Prima autem antithesis in specie contra Leptinē dirigitur, reuera tamē ad id exhibita et excogitata est, ut cōmodo Demosthenico inferret, nimirum ut uideretur ipse aduersarius occasione inferendae legis Demosthenicae adferre. Quid enim aliud uult lex Demosthenis, quam populi dona rata esse: eos autē qui ea accepisset, iudicijs subiacere, ut si digni sint, eam possessio nē retineat: si indigni, amittat. Iam ipse Leptines Demosthenicā legem approbat. nam in initio suae legis, multos indignos Reipublicae donaria occupauisse cōqueritur: obuiā igitur hic habet Demosthenis legem, quae bonos et malos excernit, et segregat, et ideo eius rei mentio ubique aspersa est: crebra enim eius rei tractatio paulatim iudices prolicit, ut eius legis recitationē cupiat: perpesso autē quod praesidia Leptinicae causae in hoc consistunt, quod eius opera onus liturgiā in ditissimos inclinatur, ipse hanc ualidā manum siue antithesim nō in initio statim oppugnat, sed aliam paribus uiribus opponit, cuius comoditas per occasione uideretur Demosthenicā legem inferre. Cum enim denunciat, eo sermone usurum assidue Leptinē, frustratur, et decipit auditores: non enim praecipuam mentionē factururus erat Leptines, quod indigni Reipublicae praemia occupauisset, sed quod ciuitas inopia laboraret eorū hominū, qui liturgias tolerarent: ac proinde cōsultū uideri, ut onus liturgiā a pauperioribus ad locupletiores transferatur. Oratio autē in genere iudiciali uersatur, quandoquidē sanctionē Leptinā in iudiciū uocat. Materia uero orationis duplex est: partim enim iudicialis, partim deliberatiua est. eandēque nō planē inopē nudamque uideas a forma demonstratiua, quatenus extollit eos qui de Repub. benemeriti sunt. nā et hic nuenies uirorū laudes, et praedicationes rerū gestarū insignes: quale est illud, cū omni strepitu et pompa uersatur in Cononis, Chabriae, Epicerdis, Thasiorū, Corinthiorū, Leuconis, praclaris facinoribus. Ceterum transeundū iam est ad tractationem ipsius orationis. Omnis dicendi secundaria actio, minus negotiosa est in procemijs excogitandis, idque merito: medetur enim solummodo ijs reliquijs, quae in prima oratione omisse fuerūt. Secundo loco autē dictarū orationum differentia quaedam est. aliae enim praeter epilogos nihil habēt, quales sunt illae quae aduersus Aristogitonē dictae sunt, ubi primo loco dicente Lycurgo, uel pauca, uel nulla potius uerbis Demosthenis relicta erant. Aliae minorem cōtentionem habent, qualis illa est quae contra Androtionē habita est, eo quod inter Diodorū et Euctemonem, quantū ad famā eloquentiae, magnū discrimē erat. Ista autē quam nunc excutimus, secundaria actio, ferē omnia quae ad contentionē causae necessaria sunt, cōplectitur, ut ex artificio et tractatu illius apparet. eaq; de causa breue procemiū est: et duo necessaria loca praese fert, utilitatis scilicet et aequitatis, quae ab ipso nominata sunt. aequitatē uero ostendit ex patrociniū, quod pro puero Chabriae suscepit. mentionem quoque hic fecit legitimi: per legem enim quid legitimum, per utilitatem quid Reipublicae conducit, per puerum Chabriae causae patrociniūque aequitatē demonstrat.

Promissi

Romisi iudices, me pro uirili istis patrocinatorum: primū quidem, & potissimū, quod utilem esse existimem istius legis abrogationē, deinde ut * puero Chabrie gratificer. Minimē obscurū est, Athenienses, Leptinem, aut quicūq; tandem hanc legē defendet, nihil æqui aut iuris allegaturū esse, sed iactaturum indignos aliquot adepta immunitate, onera liturgiæ exuisse: quod genus uerborū ubiq; inculcabit. Ego tamen in presentia omittā disputare, iniquū esse ob paucos quos culpāt, omnibus sua præmia eripere conari. Nam & hoc ipsum quodāmodo dictū est, nec fortasse à uobis ignoratur. Ceterū illud libenter ex eo sciscitarer, cur uos, & istos (ut demus ex ijs nō aliquot, sed in uniuersum omnes indignos esse, eodem, loco & honore habendos censeat. Eo enim ipso quod scribit, NEMO immunis esto: eos qui hactenus habuere, immunitate spoliāt. Dū uerō addit, NE'VE in posterum dare liceat: uos donādi facultate priuat. Non enim dicere potest, ut illi indigni sunt, qui habeant, ita uos indignos esse qui præbeatis, si quid cui donare liceat. Sed mehercule illud fortasse dicet, ideō se huiusmodi legē condidisse, quod populo facile imponi uideret. Quid igitur obstat, si id satis causæ est, quominus omnia, atq; adeo totius Reipub. administratio uobis auferatur: nihil enim est omnium, ubi non id populo acciderit. Nam & ad decreta quædam facienda per fraudem inducti estis, & optimis reiectis, pessimos in societatem admisistis. Quid ergo legem sanciemus, ne aut præiudicia senatui, aut comitia facere liceat. Ego id certè faciendum non existimo. non enim par est, ut illis spoliemur, in quibus decipimur: sed ut admoneamur, ne fraudi pateamus. Ac proinde legem condendam arbitror, non quæ uobis facultatem donādi auferat, sed per quam deceptorem puniamus. Quod si istis omisissis, illud solum per se expendas, utrum utilius sit, uos munificentia dominos arbitrosq; remanentes, aliquando decipi, ut malis nonnullis aliquid largiamini: an omnino hac potestate exutos, ne dignum quidem honore afficere posse: profectō longè illud, quàm istud, utilius reperias. Cur ita? quia dum plures, quàm par est, muneribus afficitis, omnes ad benemerendum prouocatis: dum nulli quicquam munificentia impenditur, etiam si dignus sit, omnes à beneficijs conferendis deterrentur. Porro etiam illud accedit, quod qui indignum donarijs honorat, simplicitatis nomen acquirat: qui uerò benemeritis uicem non reddit, malitiæ famam reportat. Quanto autem melius est, simplicem, quàm malum uideri: tanto præstantius est, istam legem resciri, quàm confirmari. Iam ne illud quoque consultum uidetur, ob culpam nonnullorum, bonos honorarijs muneribus exui, si enim rebus ad istum modum constitutis, non tamen mali & indigni desunt, ut isti iactitant, quid expectandum est? cum ablatijs præmijs nihilo meliore loco erunt boni, quàm mali. Iam illud quoque in considerationem uenit, ex priscis legibus, ac iam olim sancitis, quibus iste nullum uitium obiectare potest, non nisi alternis annis quemque ad liturgiæ munera reuocari, ac proinde ex dimidio temporis uacationem habet: iam cum dimidiata huius immunitatis omnes participes esse liceat, etiam nihil promeritos, id quod huic semissi addiderimus, in præmium benefactoribus nostris, id quæso illis eripiemus? minimè gentium. Nam nec bonum est ullo modo, nec uobis decorum. Quis enim quæso non turpe fuerit, uiri Athenienses, in mercimonijs forensibus adilitiam esse legem quæ falsa puniat, cum tamen inde nulla pestis Reipublicæ immineat: ipsam uerò ciuitatem hac lege quam in priuatis iniunxit, in publicis nolle uti, & dolum in fraudandis benemeritis non auersari, id' que cum luculento ipsius damno. Non enim spectandum, ne pecuniæ pereant, sed ne fama honesta: cuius studiosiores multo quàm pecuniarum, non solum uos, sed maiores uestri extiterunt. argumento est, quod maximas quidem opes, quas possidebant, liberalitatis studio exhausserunt: pro gloria uerò sine subterfugio ullius periculi, etiam priuatis pecunias impenderunt. Nunc igitur ista lex pro honesta illa existimatione, turpem famosam que ciuitati circundat, eam'que tum uobis, tum maioribus uestris indignam. Tria enim maxima probra apportat: efficit enim, ut inuidi, ingrati, & perfidi uideamur.

Quod

Minus operosa
sum exordium;
quia secundo loco
dicit: quod genus
orationis
adversus opem
uocant.
* Pueri nomen
Ctesippus læta
tygia pecunia
sive opera, quæ
Reip. impenditur.
prisci enim
læter publicum
uocabant.

Præiudicia, nro
ἐννοήματα, ea
quæ de re aliqua
statuuntur,
antequam populo
decernenda
proponantur.

Triginta tyranni erant, quos uiris Atheniensibus Reipub. imposuerant. ut est apud Xenophontem in Memorabilibus lib. 2.

Sermo mira ac quietate tinctus. Adducit hunc locum pro exemplo Hermogenes ubi dicitur in Memorabilibus lib. 2.

Harmodius, & Aristogiton Athenienses Rem publicam tyrannide liberarunt. meminit Thucydides lib. 1.

Quod autem omnino alienum sit à uestris maioribus istiusmodi legem confirmare, & illud quoque experiri paucis ostendere, idque uno superioris ætatis exemplo in medium adducto. Fama est triginta tyrannos à Lacedæmoniis mutuum sumpsisse, ut ea pecunia uteretur aduersus exules in Pyræo agētes. Cæterum ubi ciuitas rebus compositis in unum coijt, missa est legatio à Lacedæmoniis, quæ mutuū illud reposceret, uerbis ultrò citroque habitis, cum isti iuberēt eos qui æs illud alienum contraxerāt, de suo dissoluere: illi rursus primum id signum esse cōcordiæ futurum allegarent, si è publico nummi redderentur, aiunt: populum uiritim contulisse, eosque sumptus communes fecisse, ne quid ex pactis uiolaretur. Qui igitur fieri potest, uiri Athenienses, ut non perquam indignum sit, tum quidem ijs qui uos iniuria affecerant, ne falsi quid admitteretur, nummos uiritim uoluisset contribuere: nunc cum liceat citra sumptum, bene cum bene meritis agere, modò hanc legem exauctoretis, fallere & fraudare præoptare. Ego certè illud faciendum non existimo. Mores igitur ciuitatis, uiri Athenienses, tum ex hoc, tum ex alijs compluribus argumentis perspicias, quam integer illi boni que, ac alieni à mendacijs fuerint, ut qui non obseruarint quid commodissimum fuerat ad lucra paranda, sed quid factu honestissimum uideretur. Legislatoris autem istius mores inexploratos nō habeo, neque mali de illis quicquā aut scio, aut dico. Sed cum eos ex hac lege contemplor, inuenio illos longè lateque à ciuitatis moribus dissidere. Quamobrem illud affirmauerim, longè pulchrius esse, illum ueritos mores in abroganda lege, quam uos illius in constituenda sequi: ac utilius esse, tum uobis, tum illi, ut ciuitas persuadeat sibi Leptinem potius similem fieri, quam ut Leptines ciuitatem in suos mores protrahat, non enim, etiam si optimus sit, quod illi meo nomine libens concesserim, moribus præstantior fuerit, quam ciuitas Atheniensis. Existimo igitur, uiri iudices, rectius de præsentī negotio deliberari posse, si et hoc quoque in uestram notitiam uenerit, illud hac lege tolli & extinguī, quo solo munera populi aliarum rerum publicarum donationibus præstant. Maius enim lucrum afferunt tum tyrannorum, tum oligarchicorum munificentiæ, statim enim illi quem uolunt, diuitem reddunt: quæ autem populus elargitur, & firmitudine certissime possessionis, & dignitate honoris antecellunt. Est enim pulcherrimū, non cū probro per adulationē, sed meritò inter pares iuris, & legum æqualitate, dignum honoribus, & publica munificentia cēseri: et ultrò à ciuibus, cum quibus parī iure uiuas, admirationi haberi, præstātius uidetur, quam quicquid à domino accipere possis. Hic enim maior est futuri metus quam præsentis largitionis gratia: à uobis contra quicquid accipitur, cum securitate accipitur, ac planè ita se res habebat superioribus annis. Lex igitur ista, quæ fidem muneribus tollit, id quo solo uestre donationes præstant, haud dubiè tollit. Atqui si ex ullo genere Reipublicæ fautoribus & studiosis, uicem reportandę gratiæ sustuleris, magnum profectò ei Reipublicę præsidium satellitiumque sustuleris. Forsitan & Leptines dicet, quo uos abducatur à rebus istis pensitandis, quod liturgiæ nunc in tenuiores incumbunt. ex hac autem lege futurum esse, ut opulentissimi quique liturgiæ as subeant. id quidem primo auditu consultum & rationabile uidetur: si quis tamen diligenter excutiat, falsum reperiet. Liturgiæ enim apud nos uel inquilinos, uel ciues onerant: harum uacationes habent, quicunque immunitatem impetrauerunt: eaque ipsa est, quam iste sua lege extinctam cupit. A cæteris oneribus, tum in tributis ad bellum conferendis, tum in triremibus instruendis, rectè iusteque ex priscis legibus nemini prorsus immunitas conceditur: imò ne posterī quidem Harmodij, & Aristogitonis, quos iste sua lege exceptos uoluit, ab hoc onere excipiuntur. Videamus iam quos nobis ad liturgiæ istas, choragos conquirat, & quot, nisi illi obtemperatum fuerit, liberos immunesque dimittet. Opulentissimi certè qui triremes instruunt, semper à choragijs immunitatem habent. iam qui minus habent, quam ad uitę cultum opus est, uel necessariò immunes, extra onera istius liturgiæ consistunt, quamobrem ex neutro ordine ullus choragus proueniet. Sed mehercle ex sorte inquilinorum multos choragos parabit: uerum si quicque inde orituros ostenderit, ego me delirare non diffitebor. fingam igitur rem ita non esse, sed plures ex inquilinis futuros, quam quinque qui perpetuò liturgias sustineant, si lex ista recipiatur, ac neminem ex classe eorum qui

qui triremes instruunt, à liturgià uacationem habere. Videamus iam, quanti emolumentum erit istud Reipublicæ, si omnes isti liturgias tolerant: liquebit enim longè abesse, quàm ut dignum sit, quod tanto dedecore ematur. Rem ita dispicite. Sunt ex numero hospitem immunes (singam) decem: quanquam per Deos, ut modò dixi, non puto quinque esse: ex ciuibus quoque non nisi quinque, aut sex, connumeratis ex utroque genere omnibus, in uniuersum sedecim erunt: faciamus illos uiginti, aut si uultis triginta. Quot autem sunt in summa, qui annuatim sibi uicissim succedant in liturgiæ oneribus, tum choragi, tum gymnasiarche, tum conuiuatores: sexaginta fortasse, aut aliquanto pauciores. Ut igitur triginta homines, aut plures per omne tempus liturgias sustineant, omnibus nos suspectos perfidosque reddemus? Atqui illud comperitum est, quod salua ciuitate, multi semper futuri sunt, qui liturgias sustineant, nec deerunt unquam. nemo autem erit, qui benemereri de uobis studebit, si eos qui antè benemeriti sunt, iniuria affectos uideat. Esto, ut uel maximè deficiant, qui scenicos apparatus suppeditare queant: utrum melius est, per Iouem, ad contributionem scenicæ impensæ consociari multos, ut in triremibus instruendis consuevit fieri, an benefactoribus sua præmia auelli? ego certè superius illud tolerabilius puto. Nunc enim quousque tempore liturgias sustinet, alijs uacationem præbet: qui postquam huius uices præterierint, nihilo minus sumptuum toleranturi sunt. Quod si pro censu per exiguas partes contributio fieret à multis, ab istiusmodi impensis nemo quicquam graue pateretur, etiam si admodum tenui patrimonio esset. Usque adeò igitur metis ac rationis inopes sunt, ut aduersus ista nihil disputent, nisi illud scilicet, acerbum esse, si publicè inopia sit, apud priuatos autem quosdam immunitate indutos opes habeantur: quorum neutrum iure obijci potest. Si enim quis locuples est sine uestra iniuria, huic inuideri non oportet: quod si furto illa illi possedisse, aut alijs alioquin malis artibus parasse iactitent, extant leges, secundum quas puniri oportet, id cum ab illis non dicitur, par est, ut ab istiusmodi uerbis abstineant. Iam quod pecunias in publico esse negat, illud uos considerare oportet, nihilo uilla ex parte uos locupletiores futuros, si immunitatem abstuleritis. Nam hæ impensæ, quæ scenicis rebus deputantur, ad publicas opes & uectigalia non accedunt. Porro omisissis istis, cum duo sint ciuitati bona, opulentia & fides nusquam suspecta, maioris momenti est fides, quam incolumè possidetis. Si quis autem existimat, eo quod pecunias non habemus, nec bonam estimationem habendam esse, non rectè sentit. Ego quidem superos precor, ut affatim pecuniarum possideatis: id si non datur, saltè uos fidos constantesque haberi. Age iam opulentias, quas exonerati aliorum successione paraturi sunt, ut isti dicunt, in medium prolatas, uobis ostendam. Id enim nostis, neminem nec ab instruendis triremibus, nec bellicis sumptibus liberum esse: quamobrem qui plurima possidet, quicumque is fuerit, plurima quoque ad istas res conferat necesse est. Atqui opulentias maximas ad istas res superesse ciuitati oportere, nemo omnium, puto, inficias iuerit: nam choragij impensæ nonnullis, dum spectant, ad exiguam diei partem, gratiam suppeditant: contra facultatibus illis quibus bellum instruitur, perpetuò Reipub. salus continetur: qua de causa quantum illic remittitis, tantum hic recipitis, munerisque loco conceditis. quæ etiam si non dederitis illis, qui classis triremicæ sunt, habere licet. Cæterum neminem esse immunem à triremibus instruendis, apud omnes puto certum indubitatumque haberi: legem tamen ipsam uobis recitari iubebo. Cape tu mihi legem de classibus instruendis, ac recita. **LEX. NEMO** immunis à classicis sumptibus, præter nouem magistratus. Videritis uiri Athenienses, quam clarè neminem immunem esse à triremicis impensis, lex ista suis uerbis exprimat, exceptis nouem magistratibus. Qui igitur minoris census sunt, quàm ut triremes instruant, in tributis ad bellicas impensas collationes faciunt. Qui autem eò opulentia euadunt, ut triremicæ classis sint, ad utrumque munus sese utiles exhibent, & in triremibus instruendis, & in tributis conferendis. Quam igitur subleuationem, Leptine, tua lex multitudini faciet, si uni aut duabus tribubus choragum adiectura est, mox liberum futurum cum semel in unius uicem successerit: ego me hercle dispicere nequeo. Illud certè uideo, eam probro infamiaque fluxe fidei ciuitatè implere. Cum igitur maiora damna quàm comoda habeat, ea de causa ego eam

Ee abolendam

Gymnasiarcha
oleum præbet ad
palestram.

Choragus, qui
in bacchanali-
bus & panathe-
naeis choro ci-
uium, cultum, or-
namenta, coro-
nas, aliisque ad fe-
stum necessaria
suppeditat.
isicræque, siue
conuiuatores, qui
populo epulum
præbent.

Nouem magistra-
tus præerant su-
mendis suppli-
cijs, ut apud Ro-
manos Triumui-
ri rei capitalis.

ab splendā asseuero. Præterea iudices, quia scriptū est in hac lege expressis uerbis, Nullus nec ciuis, nec municeps, nec peregrinus immunis esto, exceptis Harmodij & Aristogitonis posteris. Neq; ulla distinctio addita est, de qua immunitate intelligat, choragij ne, an alterius oneris, cum simpliciter in lege præceptū sit, ne quis immunis habeatur, exceptis Harmodij & Aristogitonis posteris. deinde quia sub hoc uerbo Nullus, omnes cōprehendantur: atq; itidem sub hoc uocabulo Peregrinus, non distinctū sit, utrum de ijs solū intelligendum sit, qui Athenis domiciliū habent, an qui alibi uspiam agunt: sit, ut Leucon Bosphori princeps unā cum liberis eo munere spoletur, quod illi donastis. Est enim genere externus, ad optione uestra tantummodo ciuis. Neutra autem ex parte secundū hāc legem immunitatē habere potest. Atqui aliorum beneficia unius ac definiti temporis sunt, istius merita perpetuū & continuū tempus habent, nec unquam desinit benefacere: idq; maximē in ijs rebus, quarum ciuitas nostra egentissima est. Neq; enim ignoratis, omniū hominum maximē nos inuectio frumento uti. Iam id solum quod ex Bosphoro aduenit, maius est, & numerosius, quā quod ex omnib. emporijs subuehitur: idq; non adeo inde, quod ibi sit tam ingens copia, quā quod Leuco dominus eius loci omnibus inde Athenas petentibus immunitatem uectigaliū tribuat, eosq; primos frumento onerari edicat: quam enim ille sibi & suis liberis à uobis immunitatē accepit, eam omnibus ciuib. Atheniensibus refundendā arbitrat. Id quanti sit, dispicite. Exigit ille ab euehentibus trigelimas: myriades autē frumenti, quæ inde ad nos apportantur, fermē in uniuersum quadraginta sunt, id quod in Cōmentarijs Annonarijs animaduertere licet. Iam igitur in triginta myriadibus decē milia modiorum nobis donat, in decem illis reliquis myriadibus tria milia nobis elargitur. Tantū autem abest à cogitatione huius defraudandi muneris, ut præterea Theudasiā emporiū instruxerit, quod nautæ aiunt nulla ex parte Bosphorano illo deterius esse, atq; hic rursus uobis eandē immunitatē concessit. Et de alijs quidem tum eius, tum maiorū illius beneficijs taceo, quanquam multa mihi se copia ad dicendū offerat: illud tantū dico, quod anno superiore, in fame illa & caritate annonæ uniuersali, nō solū id frumenti quod nobis sufficeret, sed tantā copiam summisit, ut id ad quīdecim talenta exuberarit, quorum dispensationem & curam Callisthenes habuit. Quem igitur animū habiturū existimatis hunc uestrum tantum, talemq; benefactorē, cum hac lege audierit sibi immunitatē ereptā, neq; si eius ademptionis uos poeniteat, ob legis interdictum, redonandi facultatem habere posse. Nūquid iam intelligitis, eandem istā legem si approbata fuerit, & illi & nostris frumentatorib. qui inde proficiscuntur, immunitatē ablaturā? Neq; enim hoc quicquam suspicari debet, illū toleraturū sua præmia apud uos rescindi, uestra apud se integra manere. Præter alia igitur damna, quæ hac lex illatura uidetur, etiā quæ parta sunt ē manibus aufert. Iam ne igitur uos dubij deliberatis an illa abolenda sit, ac non potius id certū constitutūq; habetis? Lege mihi quæ super Leucōe promulgata sunt.

DECRETA. Quā te cētē iusteq; adeptus sit immunitatem Leucon, ex plebiscitis audistis iudices, horū omniū columnas scripto inter se correspondentes constituitis, tum uos, tum Leucon: quarū alia in Bosphoro, alia in Piræo, alia in templo. Iam animaduertite quæso, ad quam immensam prauitatē uos ista lex protrudat, quæ id efficit, ut minus fidei sit in uniuerso populo, quā in uno uiro. Nō enim existimare debetis, eas uobis columnas consistere, aut ulla monumenta pactiōnū inuicem datarū firma manere, cū manifestum sit Leuconem conuēti stare, & ad benemerendū de uobis promptissimū esse: uos contra columnas istas foederū testes stantes adhuc, & sedibus suis locatas, irritas facere: quod multo deterius est, quā si eas subuerteretis. Illæ enim cum ita superstites remanent, maledicis hominibus aduersus Rempub. nostram magnum fidei argumentum suppeditant. Age iam si Leucon per legatos percontetur, quo crimine aut culpa immunitatem abstuleritis, quid per Deos quæso respondimus? aut quid tandē scribet ciuitatis nomine publicus tabellio? id scilicet, indignos aliquot esse immunitate, quam impetrauerunt. Qui si hīc respondeat, fortasse quoq; & Atheniensium aliqui mali sunt, non tamē ob id ego bonos defraudauero: sed cum populū ipsum probum censeā, omnes permitto sua dona promiscuē retinere: an non

Atticam esse teo-
nui solo, indicat
lib. 1. Thucyd.
eosq; uti inuecti-
tio frumento, te-
stis est Theophris-
tus 1. libro Insti-
tut.

Theudasia em-
poriū nomen ha-
bet uel ab uxore,
uel sorore Leuco-
nis.

Templum illud
ab Argonautis
conditum est ad
ostium Ponti, in
cuius oppugnatio-
ne periit Saty-
rus.

coridore, cum
quis in Reipub.
onerib. aliterius

longē

longē iustiora uerba, quā nos, allegauerit: mihi profectō hoc omnino uidetur. Apud omnes enim homines magis in consuetudinē est, ob benemeritos, etiam improbos nonnullos beneficijs prosequi, quā ex confesso bonis & gratia dignis, sua prēmia eripere. Ceterū ut non futurum sit, quin pro Leucone aliquis *αὐτὶδ' οὐκ* faciat, modō eam libidinē ceperit, non possum ullis cogitationibus rationari, cum pecuniā illius apud nos habeantur: in quā si quis ex hac lege inuaserit, aut pecunias suas perdet Leucon, aut liturgias subire compelletur. quod quidē illi acerbum non erit ratione sumptuum, sed quod uobis autoribus prēmia sibi erepta existimabit. Verū non solū id prospiciendū, ne aduersus Leuconē iniuriōsi sitis, qui honoris, nō utilitatis ratione uestrum donū amplectitur: sed ne quis iniuriā afficiatur, qui olīm florens polensq; beneficia in uos cōtulit: nunc autem eō fortunarū redactus est, ut immunitate, quam tum sibi emeruit, in præsentiā indigeat. At quis ille quæso? nimirū Epicerdes * Cyrenēsis, qui si quis alius suo prēmio dignus est, nō quidē quod magnifica & admiranda dederit, sed quod eo tempore dederit, quo memorē accepti beneficij haud facile inuenires. Hic enim, ut decretū exponit, qd tum in illius gratiā factū est, ciuib. nostris in Sicilia captis, * & illa calamitate oppressis, centū minas impartiuit, ac prēci pue omniū in causa fuit, ne fame extabescerēt. ob qd meritū cum honoratus esset immunitate, in bello aduersus triginta tyrānos, cum ciuitas inopiā pecunię laboraret, talentū ultrō prōptissimo animo dedit. Iam quæso per Iouē ac reliquos Deos, uobiscū perpēdite, quo quis magis aut beneuolentiā suā declarare, aut se dignū iniuriā ostendere posset, quā si nec socius, nec particeps, in calamitosissimis Reipub. tēporibus, uictos, eorūq; gratiā, si modō ulla futura esset, quā uictores in quorū societate erat, colere, demereriq; praeoptet: ac rursus intellecta nostrę Reipub. inopiā, ultrō denuō ad munificentiam se accingat: idq; nō eo studio ut sua in tuto collocaret, sed ut nostras fortunas, ne quid deesset, pro sua uirili instrueret. Hunc igit reuera in maximis temporib. bona sua Reipub. cōmunia ostendentē, & titulo tenus, & ad honorem tātum immunitatē possidentē, nō fraudabitis immunitate: neq; enim unquā ea usus est, sed uestri fiducia. Quo quid turpius fingi potest? Decretū igitur, quod tum in huius uiri gratiā factū est, recitari curabimus. Ac dispicite quæso uiri Atheniēses, quot decreta irrita et exauctorata ab hac lege fiāt, quot homines iniuriā afficiantur, & quales, quibusq; temporibus de Repub. benemeriti: inuenietis enim, eos ab hac lege iniuriōse tractari, quos minimē oportuit. **DECRETA. BENEFICIA.** Pro quib. immunitatē adeptus est Epicerdes, ex decretis iam audistis. Quo in loco nō illud spectate, quod centū minas dederit, ac deinde talentū unum (nam nec illos qui hanc pecuniā ab illo acceperē, numerū nummorū admiratos fuisse arbitror) sed animi illius promptitudinē, & illud ultroneū in sponte pecunijs offerēdis, temporaq; illa. Digni enim sunt meriti uicissitudinē sentire, quicūq; primi benefacere instituerunt, maximē in rebus arctis, & afflictis, ex quorū numero haud dubiē Epicerdes est. An' ne igitur pendendū est, uiri Athenienses, si huius liberos, nulla istorū habita memoria, nullo obiecto crimine, immunitate spoliauerimus: nō enim inde, quod aliq; nūc sunt Athenienses, qui immunitatē auferūt: aliq; quib. ille benignitatē suā impēdit: dedecus huius improbitatis extinguitur, eo enim ipso grauissimū redditur. Si enim illi quib. beneficia indulta sunt, qui oculis & sensibus eam munificentiam experti sunt, dignā eam existimauerunt, cui uicissim honor & gratia haberet: nos qui tantūmodo id auditū habemus, autorib. eorū beneficiorū ut indignis repēsam gratiā auferemus, quomodo nō grauissimū facinus habendū fuerit? Eadē mihi ratio esse uidetur de eorū meritis, qui & quadringentos illos ē magistratu deiecerūt, & exuli populo auxilio fuerūt. hos enim omnes acerbissima existimo pati, si nūc abroget, quod tunc illis à Repub. in prēmium constitutū fuit. Quod si iam quispiā uestrum in ea persuasionē est, longissimē abesse, quā ut Respub. nostra talia unquā officia requirat: hoc ut ita sit, eum quidē optare uelim, & in eadē ego quoq; mea uota adiungā. illud tamē secū reputet uelim, se de lege illa calculū laturū, qua perpetuō, nisi abrogata fuerit, necessum erit uti. Secundo id quoq; ei in mēte habere uelim, malas leges noxā semper adferre, etiā firmis & ualidis ciuitatibus: alioqui in diuersum fortunæ non mutarētur, nisi afflictas res

uices præstat, permutatis cum eo inuicem fortunis. Detrectati enim munus publicū, alius se ei successore præbere potest, suisq; rebus illi cessis, bona eius & onera in se transferre.

Omnia exemplaria habent non *λυγυρῶν*, sed *λυγυρῶν*. ceterorum quia scholia Demosthenica loquuntur de Cyrene, ciuitate Lacedæmon. colonia, ac Demosthenes ipse in sequentibus testatur Epicerdem Lacedæmoniorum socium esse, non sine ratione textum mutauimus.

* De hac clade Thucyd. lib. 7.

Alcibiades diffusus populo, Rem publicam uoluit committi quadringentis hominibus. id si fecissent, auxilia & societatem regis Persarum pollicitus est: ceterum hi Remp. adepti, tyrannidem exercuerunt.

Ee 2 publicas,

Meminit Xenophon in libris de reb. Græcorum.

publicas, & periculis laborantes, egregia facta, bonæ leges, probi uiri, omniaque cum summa cura & penitatisimè administrata in melius eueherent: ac rursus illis, qui sibi opulenti ac beati uidentur, ista omnia ipsorum incuria & negligentia effluerent. Plerique enim homines bonas fortunas bonis consilijs & industria pariunt, sed parta ipsæ arctibus tueri nolunt. Vtinam hoc uitiū à nostris moribus abesset. Deinde ne eam legere, cupiatis, quæ in rebus nostris foelicibus infamia ciuitatem adimpleat: & in tristibus, si quid aduersi accidat, omnium beneuolentia denudet, quæ alioquin bene de ipsa mereri studuissent. Non solum autem cauendum est, uiri Athenienses, ne istos tantummodo, qui priuatis opibus Rempub. adiuuerunt, idque talibus temporibus, qualia paulo ante Phormio recensuit, & ego nunc dixi: sed ne & alios permultos lædamus, qui integras ciuitates, patriam quicquid suam nobis in societate belli aduersus Lacedæmonios adduxerunt, dictisque & factis profuerunt, quorum nonnulli ob uestri studiū patria sua eiectioni sunt: ex istis primum mihi in mentem ueniunt Corinthij exules. Necessum est autem ea mihi dicere, quæ à senibus nostræ ciuitatis me audisse memini. Alia quidē Corinthiorum istorum officia prætermittam: id tantum dicam, quales se gesserint in pugna illa, quæ aduersus Lacedæmonios Corinthi decertata est, cum ab oppidanis consultatum fuit, ne nostrum militem post id præliū intra mœnia reciperent: quippe qui ante oculos haberent cladē acceptam, urbisque aditus in Lacedæmoniorum potestate redactos. Decernentibus igitur foecialem pro pace mittere, minimè uisum est istis nostrum militē prodere, aut seorsum de salute sua consilia tractare: nam & portas aperuerunt, idque inuita multitudine: malueruntque nobiscum quicquid afferret fortuna belli, pati, quam sine nobis citra periculum incolumes esse. quamobrem et introduxerunt nostras copias, & nos nostrosque socios seruauerunt. Postmodum cum pax insecuta esset sub Antalcide, ob ista facta à Lacedæmonijs in exiliū acti sunt: quos quia in ciuitate recepistis, officijs proborum honestorumque uiuorum perfuncti estis. Decreuistis enim illis omnia necessaria ex publico dari. Iam scilicet consultandum, num ista rata oporteat esse: atqui uel fama de istiusmodi consultatione turpissima est, ubicunque auditum fuerit, nos ista in deliberatione misisse: an sinendum sit benemeritos sua præmia retinere: olim enim ista & disputata & decreta oportuit. Recita mihi & illud decretum, quod de Corinthijs promulgatum fuit. DECRETUM. Hæc sunt quæ statuistis de Corinthijs, qui uestra causa exiliū patiuntur, iam perpēdite, si quis eorum temporum non ignarus, uel quia ipse uiderit, uel quia ex alicuius enarratione didicerit, audiat, per hanc legem eripi præmia, quæ tum temporis constituta fuere: quam malè de nobis istiusmodi legum conditoribus sentiret, qui in rebus arctis humanos, ac nihil non facturos: ubi uotis potiti sumus, ipsi adeptis quæ confecta uolebamus, tam ingratos nos et malignos exhibeamus, ut legem sanciamus, qua caueatur, ut qui iam habet, à præmijs exturbetur, & ut in posterum neminem præmia accipere liceat. præclare: quia scilicet aliqui indigni erant, ex eorum numero qui præmia occuparant. id enim ab istis per uniuersam orationem iactabitur. Quid, an illud quoque nos ignorare fatebimur, quod cum datur præmium, tum de cuiusque dignitate examinationem esse faciendam, non ubi à datione longissima tempora intercesserint? Nam ut quædam principio non des, ex consilio proficisci: ubi dederis eripere, ex inuidia oriri uidetur: cuius rei uel suspicio longissime à uobis abesse debet. Caterum ne illud quidē de dignitate grauabor dicere: ego enim non eodem modo & priuato homini, & Reipub. de cuiusque dignitate pensitandum censeo. non enim utriusque idem scopus est. In priuatis enim reb. circūspicimus quis dignus sit nostra affinitate, aut alijs non dissimilibus negocijs: qua in re leges & famam sequimur. Publicè contra populus et ciuitas id tantummodo respicit, à quo subsidium, uel salutem accipiat: talemque aliquem, aut non talē esse, ex factis ipsius, non ex fama, aut natalibus diiudicat. Quid, cum beneficium accipiendum est, quemuis sinemus nobis benefacere: cum acceptum est, tum auctoris dignitatē pensiculabimur: non mehercle, si id facimus, rectis consilijs utemur. Verum num isti soli hanc iniuriā patientur, & de illis tantummodo in præsentia laboro: minime gētium: plures enim sunt, quam ut uel tentem eorum numerum referre, qui pro benefactis suis accepta præmia perdituri sunt, nisi ista lex è medio sublata fuerit, uno tantummodo aut altero decreto recitato, auertam me ab istarum rerum mentione. Quomodo

modo sine iniuria Thasijs cum Ecphanto immunitatem adimetis, qui tradita uobis Thaso, eiectoque per arma Lacedæmoniorum præsidio, recepto Thrasybulo, patriaque sua uobis in amicitia conciliata, autores fuere, ut finitima Thraciæ loca uestram societatem amplecterentur. Quid illud Archibij & Heraclidis, qui tradito in manus Thrasybuli Byzantio, dominos uos Hellepontii effecerunt, ita ut decime inde publicanis oblocarentur, ac proinde locupletes facti Lacedæmonios cogeretis ad eam pacem, quæ uobis collibuerat: postmodum istis est patria sua depulsis, omnia est publico danda statuisse, quæ benemeritis uestra causa extorrib. statuenda erant, hospitium, egregia donaria, immunitatem rerum omnium. Iam ne ipsi qui propter uos extorrem uitam agunt, quibusque gratitudinis titulo non nihil repensum est, id ipsum quod datum extorqueri sinemus, præsertim cum ipsi nihil uel culpæ specie obijci queat: turpe id haud dubie, & flagitiosum. Caterum quam illud foedum sit, ad istam rationem facillime didiceretis, si illud cogitetis, quo affectu futuri essetis, si quis uel Pydnæ, uel Potidæ tradat, aut aliam quamcumque mutationem, nunc ditione Philippi occupatas, ac cum eo foedere coniunctas: nobiscum autem hostiliter agentes, ac infestos eodem modo quo tum Byzantium & Thasij fuere, qui id temporis addicti Lacedæmonijs cum Repub. nostra bellum gerebant: idque ea spe faciat, ut eadem acciperet munera, quæ tum Thasio Ecphanto, ac Archebio Byzantio concessa fuere: ac tum essent qui contra disputarent, indignum scilicet facinus esse, si is solus omnium aduenarum liber relinqueretur ab impensis choragij: quo quæso affectu aduersus illos animati essetis: certe ut ego arbitror, ne hincere quidem illos permetteretis. An non igitur foeda res est, si in expectatione futurorum beneficiorum sycophantam arbitramur, qui contradixerit: eundem, si tollenda præmia suaserit, quæ istiusmodi beneficij repensum fuerint, diligenter auscultabimus. Age, iam & illud discutiamus. Proditores Pydnæ, aliorumque locorum, quæ Philippus in sua potestate habet, quibus rebus prouocati sunt, ad istas iniurias uobis infligendas: nonne expectatione & spe Philippi munerum, ut omnibus manifestissimum est. Quid igitur, an non rectius erat, Leptine, persuadere nostris hostibus, ne gratia prosequantur suos amicos & benemeritos, eosdemque, nostrosque inimicos, unde hæc damna accepimus: an legem condere, quæ nostris amicis, & quorum beneficia sensimus, præmia eripiat: ego certe istud alterum rectius putarim. Sed ne longius à presenti negotio diuager, sume in manibus decreta, quæ super Thasijs & Byzantijs sancita sunt. **Legē. DECRETA.** Audistis iudices, qualia decreta super istis hominibus constituta fuerunt. horum fortasse aliqui iam non supersunt: res tamen illorum postquam semel gestæ sunt, superstites manent: ac proinde par est, columnas eorum factis & præmijs inscriptas, firmas ratasque permanere, ut uiuis sua dona ab iniurijs tueantur, ac ubi omnes mortui fuerint, pro monumentis extent Atticæ probitatis: & exemplum ostendant nostri studiosis, quam sincere ciuitas nostra beneficia rependat. Immo ne illud quidem ignoratum uelim, turpissimum esse, omnes mortales oculis suis intueri, ipso audiendi sensu cognoscere calamitates nostra causa acceptas, firmas, inexcussasque remanere per omne æuum in ipsis hominibus, qui nostris rebus studuerunt: donaria contra in gratitudinem reddita, ablata etiam nunc & rescissa conspici. longè enim illud satius esset, incöcussis præmijs calamitates eorum discutere, quam firmis calamitatibus donaria amoliri. Nam per Iouem quem credas nostris partibus studere uelle, si illi in oculis sit, si malè cadant incepta, statim ipsum ad supplicium raptum iri: si felici ter succedat, gratias nostras caducas infidasque fore. Magna certe id mihi dolori esset, iudices, si ea ex parte solùm meritò uiderer hæc legem reprehendere, quod plurimos externos de Repub. optimè meritos suis donis spoliaret, nisi quoque ciues complures ostendere possem oppidum quàm dignos, qui præmia quæ egregijs meritis impetrarunt, incolumia retineant. Ego enim nostræ Reipub. omnium bonorum ubertatem, sed in primis insignium ciuium multitudinem & copiam opto, qui Atheniensium ditionem suis factis adiuuent. Primum igitur de Conone consideremus, num aliquid in ipso, uel rebus ab ipso gestis, culpa dignum, ut præmia illius diminuenda censeatis. Iste enim, ut ex cœqualibus, licet cognoscere, post reditum populi ex Piræeo, Repub. adhuc infirma, ut cui ne una quidem nauis supererat, regi stipendia faciens, sine ullo nostro auxilio Lacedæmonios nauali prælio debellauit, eosque antea in alios imperiosos

Ec 3 uestro

Pydna ciuitas
Macedoniæ.
Potidæa Thraciæ
ciuitas, alio
nomine Casano
dria dicta.

Harmosta ciuitatum et prouinciarum praesides sunt, à Lacedaemonijs constituti, quales in regno Persarum satrapae.

uestro imperio assuefecit, eorumque Harmostas ex insulis deturbauit, ac postmodum huc reuersus muros restituit, autorque fuit ut iterum ciuitas nostra auderet cum Lacedaemonijs de principatu contendere. Id enim eximie praeter ceteros inscriptio illius statue indicat, eius uidelicet auspicijs Atheniensium socios in libertatem uindicatos esse. Qui titulus gloriosum illum inter uos, uos inter omnes Graecos facit. quae enim quisque ciuium egregie ad aliorum utilitatem facit, earum rerum laudes ad patriam eius pertinent. Quocirca non solum Cononi eius temporis homines immunitatem indulserunt, sed ut Harmodio & Aristogitoni, aream statuam erexerunt. Arbitrati enim sunt, illum non paruam tyrannidem in expugnata Lacedaemoniorum potentia sustulisse. Ut igitur attentiores sitis, ea quae tum Cononi decreta fuere, recitari curabimus. **DECRETA.** Atque ob ea tam praecleara facta, non solum à uobis, sed à multis itidem alijs gentibus, honoribus accumulatus est, qui gratiam de acceptis beneficijs refundendam iure arbitrati sunt. Quam scdum igitur, uiri Athenienses, illius honores alibi firmos ratosque haberi, Athenis autem infringi, reuelli. Quinimò ne illud quidem pulchrum uideri potest, uiuum eum in tantis honoribus à nobis habitum, totque amplissimis publici decreti laudibus condecoratum, ut iam audiuiatis: mortui uero adeo nullam memoriam & respectum haberi, ut quae uiuo donata sint, defuncto adimamus. Multa sunt illius egregia facta, quorum reuerentia obstat, ne quid ex illius honoribus diminuatur: maximum tamen, quod nudatae ciuitati muros restituit, cuius rei magnitudinem rectius intelliges, si illum cum Themistocle, uiro sui temporis claris, & de eodem opere celeberrimo, in comparationem miseris. Fama est, illum iussisse ciuibus, ut moenia conderent, interim dum ipse pro legato Lacedaemone moratur: inde si ad ipsos aliquis missus fuisset, eum curarent retineri. Deinde cum super ea re Lacedaemone uerba fierent, ac nonnulli renunciarent Athenis moenia exaedificari, primum id Themistoclem inficiatum esse: deinde suasisse, ut in rem praesentem legatos mitterent. qui cum eo profecti, non redissent, alios denuò iussit allegari. Sed quid uerbis opus? omnes nostris quo pacto Lacedaemonios calliditate sua frustratus sit. Assuero igitur, uiri Athenienses (sed per Iouem, ne quis id quod dicturus sum, inuidiose, sed an uera dicam, attentè auscultet) assuero inquam, quanto praeclearius est, palam quid fieri, quam fraude & dolo parare, tanto pulchrius moenia Atheniensium à Conone, quam à Themistocle instaurata esse. Hic enim obturbatores fallendo, iste subigendo idem opus effecit. Nò igitur par est, uiri Athenienses, istiusmodi uirum indignè tractari, aut minus ualere eius auctoritatē, tot meritis innixā, ad cōseruationē premiorū suorū, quam rhetorū istorū uerba ad defraudationē. Sed esto, ualeant. An quæso per Iouem negligendū arbitramur, si puer Chabrie hereditaria immunitate, magnis & ingentibus patris meritis cōparata, exuatur? Atqui neminē sanē mentis illud approbaturum existimo. Fortasse nō latet etiā, me tacito, quam strenuus fuerit Chabrias: nihil tamen nocet, si paucis recenseā praeclearissimi uiri facinora. Ceterum quomodo ad Thebas cum uniuersis Peloponnesiū copijs cōflixerit, & quomodo Gorgopā apud Aeginam occiderit: quot trophaea in Cypro, quot in Aegypto erexerit, quomodo dum orbem terrarū, ut sic dicā, peruagatur, nusquam se infra suū nomē, aut patriae dignitatē gesserit: ingentē ad ritē exprimendū difficultatē habet. Pudet autē me ea dicendo minora facere, ac non cum ea magnitudine efferre, qua singula eius facta in hominū memorijs celebrantur. Quamobrem ea tantūmodo, quae ex uerbis meis nullum suae magnitudinis damnum accipere possunt, conabimur recensere. Vicit Lacedaemonios uali pugna, cepit triremes undequinquaginta. plerasque insulas debellauit, ac in nostram potestatem redegit: aliasque quae odijs nobiscum dissidebant, recōcilauit, captiua corpora ad tria millia adduxit, plusquam centū talēta ex manubijs in ararium tulit, testes sunt uestri senes, qui ista uiderūt. Rursum alias triremes cepit plusquam uiginti, nunc singulas, nunc binas expugnās, quas omnes in uestros portus deduxit. In summa, solus omniū imperatorū nullū neque militē, neque nauem amisit: neque quisquam hostium ullum de uobis, dum ille rerum potitur, trophaeum excitauit: uobis contra de multis multa trophaea illius auspicio erecta sunt. Sed ne inter dicendū aliqua omittā, ex publicis actis iubebimus recitari, quot naues, et ubi locorum quamque cepit: quotque item ciuitates,

ciuitates, & quantam uim pecuniæ retulerit: quotq; trophæa, & quibus in locis constituerit. Recita. RES GESTAE A' CHABRIA. Tot igitur urbium expugnatorem, tot classium uictorem, tot decorum huic Reipub. cum nullo unquam probro autorem, immunitate, quam sibi tot meritis peperit, ac filio hæreditariâ reliquit, multandum censebimus: mihi certè id faciendum non uidetur. Quæ enim ratio est, ut hic si unam ciuitatem, imò uel decem naues perdidisset, horum calumnijs oppressus, eternam damnationem perpeffus fuisset, tanquam proditoris reus: nunc cum septem decim ciuitates ceperit, septuaginta naues expugnarit, tria millia captiuorum corporum abduxerit, centum & decem talenta ærario intulerit, tot trophæa constituerit, præmia istarum uirtutum rata firmaq; habere nequeat? Quid, quod dum uixit, nihil non in uestram gratiam fecit, imò ne mori quidem studio uestri recusauit. Aequum est igitur, ut uestra beneuolentia non solum ob uitam illius in uobis demerendis peractam, sed & ob mortem quoq; uestris comodis impensam, erga ipsius filium appareat. Quocirca & id quoq; uidendum est, ne nos Chijis deteriores erga benemeritos exhibeamus. Si enim illi, aduersus quos ut hostis cum armis uenit, nihil tamē ea de causa ex prioribus illius donarijs detraxerunt, sed ueterem gratiam maiorem putauerunt, q̃ publicas offensas: nos, quorum causa illuc profectus in acie cecidit, pro honoribus cumulatim, præmia antequam concessa diminuamus, quomodo quæso elabi poterimus, ne in probro hæreamus? Iam & hac quoque ratione indigna tulerit puer, si patris Chabriæ bellis nullus unquam puer orbus factus est, ipse ob patris erga Rempublicam studium, orbiatē experietur, simul et præmiorum ereptionem. Adeo autē ex solido Reipub. & ciuium studio suscitatus fuit, ut cum omnium opinione haberetur cautiſſimus dux, ac reuera esset, in uestris periculis se cautum, in suis se admodum securum præbebat, adeo ut maluerit uitam abijcere quam præmia uestra infamia contaminare. Iam quorum gratia uel uincendum uel moriedum existimauit, ea ipsius filio conabimur eripere? Quid obsecro dicemus, uiri Athenienses, cum trophæis illius adhuc stantibus, ac clarè uiri merita deprecantibus, auditum fuerit, aliquid de ipsius præmijs derogatum esse? Quid? an nondum uidetis, ac sentitis, non iam iudicium peragi de hac lege, an bona & utilis sit: sed de uestris moribus, an digni sitis, quibus aliquis in posterum beneficia ulla impensa uelit? Sume in manus id quod Chabriæ ex publica sententia decretum fuit. Vide quæso, ac circūspice: nam isthic alicubi esse oportet. Iam & illud quoque de Chabria dicam: uos in honorando Iphicrate, non illum solum, sed & illius quoque causa Strabacem & Polystratum honorarijs præmijs prosecutos fuisse: ac rursus in remunerando Timotheo, in illius gratiam Clearcho, ac nonnullis alijs ius ciuitatis detulisse. Chabriam contra in nullius, nisi in suis ipsius persona uestram munificentiam expertum esse. Quod si tum temporis, cum præmijs donatus fuit, rogasset uti suo nomine, quemadmodum ob Iphicratem & Timotheum nonnullis alijs gratificati essetis, ita quo gratificaremini istis, quibus immunitas choragij data est, quos aduersarij per criminationes suis donatiuis nudatos uolunt: an precibus illius contumaces fuissetis? mihi certè id persuaderi non potest. Iam ne quibus in illius honorem munera dedissetis, ob eosdem illum ipsum sua immunitate exuetis? Absurdum id profectò, & minimè uestris ingenijs decorum, in accipiendis beneficijs tam promptæ gratitudinis esse, ut non solum autores beneficiorum, sed eorum quoque amicos munificentia prosequamini: rursus ubi paucillum temporis interſit, omnia donata irrita faciatis. DECRETA DE CHABRIÆ HONORIBVS. Tales sunt isti præter alios complures, quos iniuria afficietis, uiri Athenienses, nisi in abrogationem legis cōsensum fuerit. Perpendite quæso, & cum animis uestris recogitate, si aliquis istorum qui satis concessere, sensum huius rei intellectuq; percipiat, quam iniquo animo & agro stomachetur: idq; optimo iure. Si enim eorum beneficia, quæ rebus constant, ex uerbis aliorum diiudicabuntur, & quæ pulcherrimè facta sunt, nisi pulchrè narrentur, omnem dignitatem & gratiam autoribus perdent, ac pro nihilo erunt: qui quæso fieri potest, ut id non fiat cum acerbissima illorum iniuria? Ut autē innotescat quātopere iuri & æquitati innitamur, quamq; nullo modo fraudi & imposturæ locum paremus, recitabimus legem à nobis scriptam, quam pro hac inepta Leptinæ lege subintroducendam existimamus: nam inde cognoscetis, à nobis curam esse adhibitam, tum ne quid turpe faciatis,

tum

tum ne quis turpis & indignus immunitatem retineat, modò talis uestra sententia iudicatus fuerit: licebit enim cuiq; , quem indignum putabit, iudicio uestro subijcere: contrà ut in tuto maneant eorum præmia, quorù cōtestata et in cōfesso atq; extra controuersiam sunt merita, neq; in hoc negotio nostra aut noua inuenta, sed ueterē omnino legē ab isto uiolatā in medium producimus, quæ ad istum modū iura condenda constituit: ut quam quis legem improbā iudicat, corā populo accuset: suamq; , quam meliorem arbitratur, in mediū proferat, priore illa abrogata, quo populo eligendi potestas fiat. Nō enim eius animi mentisq; fuit Solon, ut cum cauisset, ne quis Thesmothetes, cui corrigendarū legum cura datur, hoc magistratu uteretur, nisi cuius uirtus, & in curia senatorū, & in comitio populi iudicijs explorata probataq; esset, leges uoluerit (secundū quas & his magistratū administrare, & reliquis ciuib; uiuere oportet) ex tēpore & temerē prolatis, sine examinatione statim ualere, et robore & autoritate sanctas esse. Olim certē ad eum modum leges ferebantur: leges semel receptas cōseruabant, nouas nequaquam admittebāt. Cæterum postquā potentiores quidā in Repub. (ut ego audio) ita iura cōformarant, ut liceret cuiq; pro libidine leges condere, tot pugnantes inter se iuris sanctiones exortæ sunt, ut iam per multos annos necessariū habueritis, creare magistratus, qui leges controuersas, ac inter se pugnantes exciperent: sed tanta eius uis malī est, ut nihil proficiamus. Nihil autē leges à decretis differūt: imò recentiores leges, quæ modū rationemq; faciendis decretis præscribūt, & ipsæ quoq; sunt ex numero decretorū. Sed ne uerbis tantummodo uidear agere, exhibebo eam legem, de qua loquor. Sume mihi in manus eam legē, ex cuius præscriptis legislatores quondam agere ac moderari iura solebant. **L E X.** Iam ne intelligitis, quanta cautione Solon iubeat leges constitui? Primū enim uult, ut à uobis iuratis iudicibus sanciantur, unde cætera quoque omnia firmitudinem auctoritatemq; accipiunt: deinde ut abrogentur contrariæ leges, ne de singulis rebus diuersæ leges existerent. quo subueniret imperitorum hesitationi, ne illi deteriori loco essent quā iurisprudentes, sed ut simplicitas & claritas iuris ab omnibus æquē & legi & intelligi posset. Et ante hæc omnia iubet, leges promulgandas ad statuas Cognomines adscribi, ac scribæ dari, ut ab eo recitentur in comitijs: quo unusquisq; uestrū sapius illis auditis, & per ocium consideratis, quæ iusta utiliaq; cognouerit, suo suffragio comprobet. Tot formæ igitur cum condendi iuris essent, nihil omnium à Leptine seruatum est: alioquin ista lex, ut ego arbitror, nunquam à uobis recepta fuisset. Nostram autem legem, uiri Athenienses, quam nunc adducimus, multo meliorem, iustioremq; , ubi audiueritis, iudicabitis. Sume in manus, ac recita primū ea quæ in Leptinæ sanctione improbamus: deinde ea quæ illorum loco substituimus. Recita. **L E X.** Hactenus recitata sunt quæ in hac lege, ut minimē idonea insectamur: nunc ea recita, quæ à nobis ut meliora surrogantur. quæso ad hanc recitationem animos intentos habete. **L E X.** En æquitatem claritatemq; aliarū legum, quas ratas confirmatasq; habemus, uiri Athenienses: quibus populi donationibus æterna auctoritas præstatur. æquitatem inquam (ò cælum & terra) æquissimam. Oportebat igitur Leptinem, non antè suam proferre, quā priorem legem accusatam abrogasset. Nunc aduersum se suæ præuaricationis testimonia relinquēs, nihilominus hanc legem sancit: securus eius legis quæ diuersum præcipit, & quæ ipsum reum publico iudicio facit, eo quòd ius contrarium & pugnax in suis rogationibus conscripsit. Recita mihi legem. **L E X.** Iam uel isto pacto manifestarium est, inter se esse contraria, rata esse populi munera, & neminem esse immunem, quibus id ex populi dono concessum est. Atqui non idem uitium in hac lege, quam noster substituit, inuenietur. nam & hic rata sunt quæ donastis, & iusta actio permittitur aduersus eos qui ad hæc munera per fraudem irrepsunt, aut in posterum irrumpent: aut qui deniq; quouis modo indigni æstimandi sunt, præstabit illud istiusmodi actio, ut quoscunq; uolueritis, à publicis præmijs summoveatis. **L E X.** Audistis igitur, uiri Athenienses, ac clarè intelligitis, quòd nostra hac lege id agitur, ut digni maneant in possessione suorum præmiorum: indigni, quos uestrum iudicium perculerit, quicquid iniuriā inuasērint, iure amittant, uosq; donandi negandiq; facultatem plena potestate retineatis. Istam au-

Statuæ cognomines, græcè ἀπονομιῶν, herou statuæ sunt, in cōpitis locatæ, decem numero, à quibus singulæ trib. sua uocabula habent.

tem legem improbā et iniquam esse, ne ipsum quidem Leptinē dīcturum arbitror: nec si dixerit, uerba sua probare posse. Sed quæ Thesmothetis dixit, eadem si fortasse nunc rursum dicat, non alia id mente faciet, quā ut uos seducat. dixit enim ad illos, nos frustrandī animo hanc legem substituisse, futurūq; ut si sua excludatur, nunquam nostra perferatur. Ego autem uestris calculis abrogata istius lege, substitutam, & contrā illatam legem, statim firmam ratamq; iuberi esse, eo ipso iure, secundū quam Thesmothetæ hanc nostram adscripserunt, in præsentia omittam dicere, ne in contrarium alicuius cauillationes patiar. Verū illuc eo, quod cum istiusmodi uerba faciet, planē uidebitur agnoscere, quasi ex confesso hanc nostram legem, sua, quam cōdidit, iustiore meliorēq; esse: cum nihil causificetur, nisi de modo fideq; perferēdi. Primū igitur multæ supersunt rationes, quibus cogat Aphelphonē, etiam si nolit, legem perferre. Deinde ego & Phormio nos fideiussores offerimus, quemcūq; nostrū uelit, eum hanc legem perlaturū. Iam cautum est iure, ut qui in promissis, aut populū, aut senatum, aut iudices frustratus fuerit, extrema patiatur. Nos igitur fideiubemus, promittimus, hoc quoq; ascribant Thesmothetæ, uel his conditionibus hoc negotium conficiatur. Ita enim futurū, ut ne quid turpe à uobis fiat, ne uel mali homines aliquid quo digni non sunt, retineant, sed singuli seorsum suo nomine iudiciū subeāt. Quod si ista uerba tantūmodo & nugæ dicat, iam quæ uerba & nugæ esse non possunt: ipse hanc legē perferat, nec causificetur nos in hoc negotio cessaturos: honestius illi profectō est legē uestro iudicio approbatā, quā quæ sibi uni duntaxat probata fuerit, in Rempub. inferre. Mihi quidem uideris Leptine (sed per deum ne mihi succenseas, nihil enim mali de te dīcturus sum) aut nō legisse, aut nō intellexisse iura à Solone cōdita. Si enim à Solone statutum est, ut orbo liceat sua cui uelit, relinquere, non ideo quod proximos cognatos iure successionis spoliatos uellet legislator, sed ut spe comodi in mediū proposita, ambitū quendā, & emulationē bene merēdi inter ciues introduceret: tu contrā statuis, ne quicquam cuiquā à populo donari liceat, quomodo credibile est, te Solonis iura aut perlegisse, aut intellexisse, ut qui populū spoliēs ambitu amicorū, & studijs benemerēdi, cū denūcias, & ostendis nihil comodi peruenturū ad eos qui Reipub. benefecerint? Pulcherrimē quoq; & illud à Solone cautū est, nefas esse defuncto maledicere, neq; etiam si uel à liberis ipsius crimina illa cognita haberes. Tu autem manes eorum qui de Repub. benemeriti sunt, nō maledictis, sed malefactis uulneras, cum istum culpes, illum indignū censeas, quorū neutrū in illos licet: non ne lōgissimē latissimeq; à Solonis cōstitutionibus dissiides? Iam mihi admodum seriō renunciatū est, istiusmodi illos uerba cudisse, ut persuadeāt nihil cuiquā in summis etiam meritis redonandū esse: quod Lacedæmonijs scilicet & Thebani, quorum probam Rempubicam dicunt, nullos cuiquam istiusmodi honores indulgent, esse tamen nihilominus apud eos fortasse nonnullos bonos uiros. Incitant quidem hæc uerba ad eripiendam immunitatem, æquitatem tamē & iure subnixā nequaquam uidentur. Nō enim ignotum est, apud Lacedæmoios, & Thebanos, ac nostros ciues diuersas esse leges, mores, instituta, aliamq; speciem Reipublicæ. Non enim illic licitum est istiusmodi uerba facere, qualia ego hic eos facturos suspicor, ut illic uel Atheniensium, uel aliorum instituta laudibus prædicent. immensum abest, quā ut hoc liceat. Sed quæ illorum Reipublicæ conducunt, ea ibi & prædicare & facere necessum est: discrepant quidem Lacedæmonijs ab hac nostra remunerandī consuetudine: non tamen apud illos defunt præmia rectē factis, sed talia quæ nostris ciuib; dīra abominabiliaq; censeantur. Quæ nam igitur illa sunt? Singula non excutiam: unum tantūmodo, quod cetera cōtineat, recēsebo. Vbi quis probatus spectatusq;, et iam admissus in senatum fuerit, dominus statim plebis efficitur: ibi enim uirtutis præmium est, dominatum Reipub. cum socijs eiusdem ordinis accipere. Apud nos populus rerum potitur, leges ac magistratus instituuntur, præsidia habentur, ne quis dominus Reipublicæ euadat. Coronæ autē & immunitates, nec nō uictus, in Prytaneio præmia sunt, quæ uirtutibus retribuuntur. Probabilis utriusq; gentis consuetudo, tum nostra, tum illorum. Quid ita? quia in paucorum principatu dominos Reipublicæ concordēs facit, si pari potestate omnes fruantur. Publica uerò libertas conseruatur bonorū

uirorum æmulatione, qua certatim incumbūt, ad præmia populi emerēda. Iam quod Thebani nullum honorem meritis indulgent, hoc saltem quod uerissimum est dixerō: impensius sibi Thebanos de crudelitate & prauitate, quā populū Atheniensem sibi de iustitia & humanitate placere. Nunquam igitur illi desinant (si modō tales preces concipiendæ sunt) & benemeritos negligere, & cognatos tractare, quemadmodum eos scitis Orchomenios tractauisse. Nunquam item uos desinatis in cōtrarium & benemeritos honorib. prosequi, & ciuib. bonū ius & æquū impartiri. Quid multis? tum ego credo aliorū mores & instituta laudari, nostra uituperari oportere, cum ostendi poterit, illorū res feliciori statu quā nostras esse positas: nunc cum uos & in publicis rebus, & in cōcordia tuēda, alijsq; negocijs rectius agitis, quæ (malū) causa suadere potest, ut nostros mores reiiciēdos, illorū requirēdos existimemus? Quod si aliqua ratiōe illorū instituta potiora uiderētur, uel fortunæ gratia, quæ nobis multo quā illis secūdior est, a nostris morib. abscedendū nō esset. Quod si præter hæc omnia dicendū est, quod iustū existimo, illud ego fortasse nō refugerim dicere: iustū non esse allegari uel Lacedæmoniorū iura, uel Thebanorū leges, ad perniciē nostrorum institutorum: aut id prædicari, unde illi sibi, uel in oligarchia, uel in dominatu potentiam comparāt. At cum uel trucidare cuperetis, quicunq; talia moliretur: mirum est, uos non auersari eius uerba, qui de tollendis illis rebus disputat, per quas popularis status maximè floret. Iam & illud quoq; quod obuīum, & ad manum positū est, allegabunt, fuisse scilicet priscis temporibus egregios uiros, & magni in Rempub. meriti, quorum neminem memoria sit istiusmodi muneribus honoratum fuisse. illis enim uel pro maximo habitum est, si titulum aliquem in statuis possideret: & fortasse illos ipsos titulos recitabunt. Ego autem istiusmodi uerba multis modis inutilia existimo: ut interim taceam, ea nihil æquitatis habere. Nam si & illos munificentia indignos iudicet, dicat mihi quæso, quem dignū arbitretur, si nemo nec superioris ætatis, nec sequentis æui dignus censetur? Quod si neminem omnīū affirmet dignum esse, certè non possum non acriter dolere ciuitatis uicem, si nemo in ullis seculis dignus extitit, cui præmia deberentur. Quod si illos quidem dignos confitebitur, nulla tamen præmia adeptos ostendet, ciuitatem ingratitudinis haud dubiè accusabit. Cæterum non ita se res habet, & procul à uero quod dicit. Nimirū quando quis uerba aliena ad res ad quas minimè pertinent, malitiose detorserit, indignæ illæ statim & miseræ uidentur. Cæterum quod uerum est, & ex fide, id ego recensebo. Erant maiorū nostrorum temporib. cōplures egregij uiri, ac tum quoq; Resp. nostra strenuos quoq; honorib. & muneribus prosequēbatur. Sed præmia illa morib. sui temporis, & hæc nostra nostris seculis congruebāt. Quorsum istud? nimirum ut probem, illos quidlibet à Rep. obtinuisse. Quibus signis id colligo? Quod uideā Lysimacho, uiro per id temporis de Repub. benemerito, pro dono centum iugera agri consiti, centum item sationalis contributa fuisse, nec non argenti centum minas, & in singulos dies drachmas quatuor. Eiusq; decreti in quo hæc omnia scripta sunt, Alcibiades autor fuit. Tunc enim ciuitas nostra & pecunijs & agris abundabat: nunc autem in posterū abundatura est: ita enim potius libet dicere, quā malè ominari. Ecquis iam non tertiam partem eius doni quā immunitatem uelit? Vt constet igitur fides nostræ orationis, lege mihi illud decretum, de quo iam loquutus sum. **DECRETVM.** In more igitur maioribus nostris fuisse, repensare merita, satis ostenditur ex hoc decreto: quod si nō eadem præmia reposuerint, nihil illud ad præsentē disputationem pertinet. Quod si demus nec Lysimachum, nec alium quemuis quicquam à Repub. obtinuisse, quid inde nobis iuris sit, ut donata à nobis nos ipsi auferamus? Non enim qui nihil dant, cum id non placeat, sed qui dant, deinde per calumnias quod datum est auellunt, grauiā faciunt. Nam si quis probare potest, maiores uestros sua dona ad se retraxisse, patiar idē quoq; à uobis fieri: quanquam etiā cum maiorum exemplo id æquè pudendum esset. Quod si nullus ullo in tempore id factum ostendere potest, cur non istius probri primī autores esse uelimus? Illud quoq; in animo & oculis esse debet, quod huc uenistis eo iuramento adstricti: primū ut secundum leges iudicaretis, non Lacedæmoniorum, aut Thebanorum, aut priscorum nostrorū progenitorū, sed secundum nostri temporis

temporis iura, ex quorum edictis hæc immunitates datæ, quas iste sua rogatione tollit: deinde ut ubi leges nihil exprimunt, ibi iudicaretis, ex sincera æquitate animi, quæ singulis quibusque legibus à vobis adhibenda est. Non ne igitur æquū, uiri Athenienses, benemeritos præmijs affici? æquum profectò. Porro quæ quis dederit, non ne æquum est earum rerū possessionem immotam sinere? æquum haud dubiè. Hæc igitur facite, ne periuri sitis: & succensete illis, qui negant talia à maioribus uestris facta: eosque qui talia exempla iactitant, quasi maiores uestri immensis acceptis beneficijs, nihil unquam ulli præmijs retulerint, improbos inscitoseque arbitramini. Improbos, quod per mendacia maioribus uestris ingratitudinē affingūt: inscitose, quod ignari sunt etiam si ea uerissima essent, silentio potius tegenda, quam uerbis uulganda esse. Iam & istud quoque suspicor à Leptine iactatum iri in sua lege, nec statuas adimi, nec uictum in Prytaneo, nec se ob stare quo minus ciuitas dignos honore prosequatur: uerum liberum id permittere, ut & aereæ statuæ excitentur, & uictus in Prytaneo pro munere doneatur, ac quiduis denique indulgeat, hoc uno excepto. Ego uerò de eo quod se liberum ait relinquere ciuitati, hoc duntaxat mihi dicendum puto: eo ipso quod quædā donaria reuocantur, reliqua omnia uestra munera infida suspectaque fore. Quid enim rectius sperandum est de statuīs, aut uictu Prytanei, quam de immunitate: cum manifesto constabit, immunitatem eodem iure donatam, quo reliqua præmia, ad nihilum recidisse. In qua re etiam si nihil mali sit, ne utique tamen honestum arbitror in eam necessitatem ciuitatem protrudere, ut uel omnes cogatur in pari honore habere, quo præstantissimos uiros habet, et summi in Remp. meriti: aut nisi id faciat, uicem meritis rependere nequeat. Magnorū quidem beneficiorū tempora, nec utile est Reipub. sepe obuenire, & difficillimè præstantur: mediocriū uerò, quæ in pace & toga effici possunt, qualia sunt beneuolentiæ, iustitiæ, sedulitatis officia, nimis quam utile sepe obtingere & æquum arbitror, ut suis præmijs cohonestentur. Distinguenda igitur partiendaque sunt munera, ut quisque pro dignitate à populo tractetur. Iam quod dicit se quosdā honores indiminutos possessoribus relinquere: aliqui eorum simpliciter, nec iniuste respondent, se cupere omnia beneficiorum suorum præmia integra seruare: aliqui dicunt Leptinem fucum facere, dum promittit, illis se aliquid reliqui facere. cuius enim beneficia solummodo immunitate digna esse diiudicata sunt, eamque solam acceperunt, siue illi externi, siue ciues sunt, cum ea ipsa spoliati fuerint, quod quæso beneficentiæ suæ munus retinebunt? profectò nullum. Ne igitur per criminationes istorum, quos malos censes, bonos spoliēs: ne ue per pollicitationes, quod illis suorum præmiorū reliquias aliquas facis, istis quibus unicum præmium est, eripias. Verum ut simpliciter dicam, non si quempiam magna uel parua iniuria afficiamus, graue censendum: sed si remunerationes nostras incertas infidasque reddiderimus. Neque mihi præcipua ratio immunitatis habetur, sed ne mala cōsuetudo hac lege introducatur, eaque talis, per quam futurum est, ut quicquid populus dederit, caducum simul & suspectū habeatur. Operæ precium autem est, prius denunciare uaserrimas illorum rationes, ad hoc repertas, ut uobis persuadeant immunitatis rescissionem: ita enim fraudem illorum euitaueritis, si meam prius de ea malitiosa calliditate admonitionē audiat. dicturi enim sunt, liturgias, gymnasiarchias, sacra esse impendia: ac proinde scelus esse, si quis liber à sacris sumptibus habeatur. Ego illud scio, iuste illos habere immunitatē, quibus populus dederit: uerum istos, si hoc affirmant, scelera dicturos. Si enim quæ nullo alio colore quippiam æquitatis habere, ostendere possunt, ea sub nomine Deorum, ac prætextu religionis conabuntur efficere: facinus haud dubiè & impientissimum, et sceleratissimum facturi sunt. In quibuscuque enim rebus Deos allegamus, eorumque nomina adscribimus, eas omnino tales esse oportet, ut si sub persona & titulo hominū gerantur, nihil tamen uideantur iniquitatis habere. Quod autem non idem sit, sacri impendij & liturgiæ uacationem habere, ipsum uobis Leptinem testem exhibebo. In exordio enim suæ legis ita habetur: Ut ditissimi liturgias subeant, nemo immunis esto, exceptis Harmodij & Aristogitonis posteris. Quod si eadem res est uacatio sacri impendij, & liturgiæ, quid illi accidit, ut hoc adscriberet? nam ne istis quidē sacrorum sumptuum immunitas data est. Ut euidenter sit rem ita habere, cape mihi exemplar hoc

Inquilinarum ue-
tigal est, quod
inquilini reipu-
blica dependent
pro iure Athenis
habitandi. græ-
cè *πολιτικὸν* dici-
tur.
Cyclica liturgia
est, quæ uicissim
in orbem circun-
fertur, ex ad om-
nes qui sunt eius-
dem ordinis per-
uenit.

ē columna, et titulo monumenti transcriptum, atq; exordium legis Leptinæ et exem-
plaria columnæ recita. Auditis uiri Athenienses, exemplaria eius monumenti, qui-
bus iubentur illi aliarum rerum immunes esse, præterquam sacrarum: nunc mihi quoq;
recita exordium legis Leptinæ. **LEX.** Recte repone iam schedas. Cum scripsisset,
Vt ditissimi liturgias subeāt, nemo immunis esto: hoc quoq; adscripsit, Excepta Har-
modij & Aristogitonis posteritate. At id qua de causa quæso? Si liturgiæ sumptus in-
ter sacra impēdia cōputantur: ipse enim eo pacto si hæc dicat, publicis monumentis
contraria scripserit. Ego libēter ex Leptine sciscitarer, cuius rei immunitatē posterita-
ti istorum uirorū se uel nunc intactam relinquere, uel maiores nostros cōtribuisse af-
seueret: cum liturgias inter sacra impendia adnumeret. Nam à bellicis tributis, et in-
struendarum triremium oneribus, iam olim ex priscis legibus immunes non sunt, ne-
q; à liturgiis quidem, siquidē illæ ad sacros sumptus pertinent. Atqui scriptū est tamen
illos immunes esse debere: cuius quæso? Num inquilinarij uectigalis? id enim iam so-
lum reliquum est. minimē gentium, sed liturgiæ cyclicæ, ut publica monumenta indi-
cant, et tu quoq; in tua lege definiisti. & pro teste est omnis superior ætas, in qua cum
tot anni sunt, nec tribus ulla unquam ausa est eos inter choragos renunciare, aut re-
nunciatos lege *ἀντιδότους* oppugnare. qua in parte audiendi non sunt, si cōtradican-
t. Illud fortasse per obtreclationem obijcient: Megarēses scilicet, Messenios, ac promi-
scuam hominum turbam, nec non mancipia quædam, uerberones quoq;, Lycidas,
Dionysios, immunitate gaudere. Nā istiusmodi excerptunt, et ad ludibriū & contem-
ptum proferunt. Istud cum facient, quæso iubete eos, siquidē se cōfidunt uera dicere,
decreta ostendere, in quibus istiusmodi hominibus immunitas perscripta est. nullus
enim in hac urbe immunis est, cui id nō uel ex lege, uel ex decreto donatū est. Hospi-
tum autē nomine & titulo cohonestati opera quorundā magistratū cōplures istius-
modi sunt, quorum unus est Lycidas. Sed aliud est esse hospitem, aliud immunē: ob-
secro ne uos seducant: neq; ideo quod seruus Lycidas, & Dionysius, aut alius qui-
spiam temerē per istos nundinatores legum & decretorū, ius hospitij obtinuerūt, ho-
minibus dignis, ingenuis, ac multorū bonorū autoribus, præmia sua, ipsorum uirtuti
ac meritis à uobis donata, interuertere conentur. Quā quæso non indignissimē aga-
tur cum Chabria, si istiusmodi Reip. moderatoribus non sufficiat, Lycidam illius ser-
uum, ipsorū opera hospitem uestrum factū: nisi uicissim quoq; ipsi domino Chabriæ,
ob seruum sua præmia diminuāt: idq; quod indignius est, ex falsa causa? Nam neciste,
nec quisquam alius hospes immunis est, cui non immunitas expressis uerbis à popu-
lo assignata est. Istis autem nihil tale datum est, nec contrarium ab aduersarijs nostris
ostendi potest. Quod si deserti argumentis, uerbis impudenter cauillabuntur, non re-
ctē facient. Cæterum quod maximē obseruatū uelim, uiri Athenienses, id iam in præ-
sentiarum statui dicere. Si enim omnia uera & honesta esse concedas, quæ Leptines
ad commendationē suæ legis dicturus est, non tamen quicquid agas, id probri sustu-
leris, quod Reipub. adhibebit ex huius legis confirmatione: & quod nam illud? quia
scilicet uidebimur præmijs suis benemeritos defraudasse. Quod autē illud fœdū sit,
omnes uno ore existimo confiteri: quanto autem præ reliquis omnibus uobis id fœ-
dum sit, diligenter quæso auscultate. Prisca lex est, eaq; proba & spectata, Si quis pro-
missis populum lactauerit, in iudiciū abripitor: ubi si uictus fuerit, capite fraudem lui-
to. Iam ne pudebit, uiri Athenienses, ea quibus ultimū supplicium statuisstis, à uobis ip-
sis perpetrari? Atqui cauenda sunt omnia, quæ uel naturam, uel speciem turpitudini-
nis habent: maximē autem ea quæ ipsi in alijs punimus. non enim ulla causificatio su-
perest, cur id facias, quod iam aliorū poenis damnasti. Porro & illud quoq; euitandū
est, ne quid, quod priuatim defugimus, publicē designemus: nemo certē uestrum, ne
unus quidē talis est, ut quod in reb. priuatis alicui donarit, aut auferat, aut auferre su-
stineat: multo minus igitur id in publicis faciendum est. Sed præstat, ut patronis istius
legis iubeatis, si quem crimentur ut indignum, aut mendacē in allegandis suis me-
ritis, aut ulli deniq; culpæ obnoxium, publico iudicio conueniant, secundā istam quam
substituimus legem, uel à nobis, ut polliciti sumus, perferendam, uel ab ipsis, ubi pri-
mum legislatores creati fuerint. Habet quisq;, ut arbitror, priuatas inimicitias cum
beneficiarijs.

beneficiarijs. Huic enim Diophantus, isti Eubolus, rursus alius alij infestus est. Quod si illud fugiat, ac nolint facere, in conspicuo nimirum est, uiri Athenienses, an pulchrum sit uobis, quæ quisque istorum ueretur inimicis suis auferre, ea uos adimere benemeritis hominibus, & officiosis, quibus nihil culpæ obijci potest, cur iurè uestra opera in uniuersum sua præmia amittant: maximè cum liceat per istos criminatores, si quis indignus est, unus & alter, aut fortasse plures, illud ipsum iudicio cõfici, ut de singulis hominibus censura fiat, non alij aliorum culpis inuoluantur. Hoc enim æquum & bonum arbitror, quanquam ne ita quidē uobis decorum putem: sic enim colligo (non enim abfistendum est uel ab ista ratione) dignitatis cuiusque inquisitionē tum oportuisse fieri, cum præmia dabantur, quo tempore nemo istorum uerbo cõtradixit: posterius autem eam examinationē mouendā non esse, nisi postea aliquid plectendum commiserint. Quod si eos tale quippiā commisisse dicent aduersarij, uerbo scilicet, cum argumenta non habeant, oportuit delinquentes circa tempora sui delicti punitos fuisse: id enim uerisimile est, atque ita solenni more receptum est. Quod si nullius beneficiarij crimine comperto lex ista sancietur, uidebimini ex inuidiā, non odio malorum præmia sustulisse. Sunt quidem, ut semel dicam, probra omnia euitanda, sed inuidiæ crimen potissimum refugiendū. Cur ita? quia inuidiā euidentis & indubitabile signum naturalis malitiæ præ se fert, nec ullum habet prætextum ad ueniam emerendam. nec ullum est uitium à quo longius absistit nostra Respublica, quam à specie inuidentiæ: quanquam nec alijs uitijs affinis sit. Spectate quæso quanta sint eius rei documenta, & signa. Primum enim soli mortaliū publica monumēta defunctis constituitis: iidem adiungitis funebres orationes, in quibus fortium uirorum facta laudibus extolluntur. atqui illud institutum eorum est, qui uirtutem æmulantur, non qui uirtute præditis inuidēt. Datis præterea iam per multa secula uictoribus gymnicoꝝ certaminum, quæ coronaria appellatur, ingentia munera: nec quia id paucis cõtingit, inuidi estis, aut in accumulandis præmijs maligni. Huc illud accedit, quod nemo unquam ciuitatē benefaciendo superauit, tanta eius magnificentia in remunerando. Hec igitur sunt, uiri Athenienses, iustitiæ, uirtutis, magnanimitatis Reipub. nostræ euidentia signa. nō igitur ferendū est, ea subuerti, per quæ ciuitas nostra perpetua gloria floret: neque ob priuatam Leptinæ simultatem, qua eos quibus fortasse insensus est, insectatur, clarissimam quam hactenus per omne æuum possedistis famā, abijciatis: neque existimetis de ulla re alia esse contentionem, quam de ciuitatis existimatione: utrum eam saluā deinceps, sui que extare similem, an dissimilem sui factam in exitiū precipitari oporteat. Inter alia, quæ in hac lege miratus sum, nihil æquè admiror, quam si hoc ignorauit Leptines, quod quemadmodum qui magna supplicia peccatis constituit, minimè se uidetur ad peccandum instruere: ita quoque qui benemeritorum præmia tollit, nihil uidetur se ad benemerendum accingere. An hoc ignorauerit, nam id fieri potest, statim de se iudicium dabit. neque enim obstabit, quo minus reijciantur, in quibus ipse errauit. quod si studio omni & intentione incumbet, ut hanc legem stabiliat, ego reuera non habeo quod laudem, uituperare certè nolo: Ne igitur contendas, ne ue uim ullam in ea re adhibeas Leptine, unde nec tu melior, nec tibi obtemperantes probiores uideri possunt, præsertim cum causa ista tibi nullū periculū creet. nam per obitū Bathippi patris huius Apphepsionis, quæ tibi adhuc iudicijs obnoxio diem dixerat, agendi tempora præterierunt. De te igitur nihil est quod uereare. nam omnis cõtrouersia nō de te, sed de lege habetur. tibi quocumque res cadat, nullū est periculū. Ceterum & illud quoque te gloriari audio, quod cum tres te reū fecerint, nemo tamē omnium eam actionē persequutus sit. Si illud illis crimini das, quod à nemine illorum in periculum sis adductus, profectò omnium hominum periculorum appetensissimus es: quod si illud pro argumento tuæ in hac causa iustitiæ adducis, insipienter facis. unde enim isthinc iustior lex, si quis eorum qui tibi diē dixit, aut mortuus est priusquam actionē persequeretur, aut persuasus à te, libellos quos contra te dederat, expunxit, aut planè à te ad collusionē subornatus fuit. Atque ista tibi ne ad dicendū quidem speciosa esse possunt. Cæterum huic legi aduocati adsciti sunt uiri ingentis eloquentiæ, Leodamas Acharnensis, Aristophon Axeniensis, Cephisodotus à Ceramibus, Dinias Erchiensis: quæ aduersus illos meritò

*Coronaria, quia
uictoribus uariæ
coronæ daban-
tur.*

dici possunt, quæso animum diligenter attendite. Primum igitur de Leodamæte: hic olim aduersus Chabriæ præmiū, in quo etiam immunitas ista continetur, accusatio- nem instituit, sed in iudicium progressus causa cecidit. Bis autē aduersus eundem de eadem re leges nullæ actionem uel iudicium permittunt. Absurdissimum autē esset, tum Chabriæ benefacta plus per se potuisse, quā Leodamantis facundiā: nunc autem eadem illa minus posse, cum aliorum meritis accumulata & coniunctione causæ copulata sunt. Aduersus Aristophontem uerò plurima & æquissima ratio sese nobis suggerit. Is à uobis obtinuit præmiū tale, intra cuius complexū immunitas cōtinetur, neque id incesso: in uestra enim potestate esse debet, ut cui uelitis, uestra largiamini. Sed hoc iniquū est, eum in accipiēda sua immunitate taciturnū fuisse: nunc in aliorū muneribus tātopere debacchari, autorēq; se præbere, ut aliorū donationes rescindan- tur. Atq; idem iste Gelarcho quinq; talēta reddi iussit, quasi ab eo populo mutuò da- ta essent, cum in Piræo urbe exclusus hereret. Ne tu igitur, cū rebus incertis, ac mini- mē cōtestatis donationes adstruis, ea quæ publicis sacrisq; monumētis populus con- testata esse uoluit, omniūq; oculis exposita sunt, irrita, uariaq; efficias. Neq; eundē te esse ostendas, qui in tuis rogationibus & debita reddi censeas, & data à populo aufer- ri consulas. De Cephisidoro tantum dixero, ut est nemini eloquētia secundus, ita ho- nestius est illum hanc facultatē dicēdi aduersus delinquentes, quā aduersus de Re- pub. benemeritos usurpare. Nam si similtates gerēdæ sunt, puto illas gerēdas cum il- lis qui populū læserūt, nō qui profuerunt. Porro de Dinia hæc uerba fecero (nam hic fortasse sua munia in instruendis triremibus, in liturgiæ sumptibus iactitabit) & si se Reipub. summī precij uirū exhibeat, ut se mihi uideatur exhibere, tamē, ita me Dii be- ne amēt, adhortarer eum, ut sibi potius præmiū donari postularer, quā ut superiori tempore alijs donata iuberet auelli. maioris enim integritatis est, suæ uirtuti deposce- re honorē, quā aliorū honoribus inuidere. Illud autē maximū est, & æquē ad omnes syndicos pertinet. Sæpe unusquisq; istorū aliquo in negotio syndicus fuit, cum id in probatissima lege cautum sit, ne quis à populo creatus syndicus, sapius quā semel eum magistratū gerat. quamobrē uos, qui huic legi ut syndici patrociniamini, equum est, ei quoq; legi quæ de syndicis cōstituit, obtēperare. quod nisi feceritis, rem ridicu- lam cōmittetis, cum simul & legi ut syndici patrociniamini, ac legē rursus præuarica- mini. Sume mihi legē in manus, ac istis recita. L E X. Vetustā istam legē, & probā, cauebunt isti, si sapiēt, uiolare: ego ad uos, uiri Atheniēses, paucis uerbis factis, de pul- pito descendā. In primis autē uobis aduigilandū est, uiri Atheniēses, ut leges uestre sanctissimē custodiātur: maximē autem illæ, per quas maiestas populi incrementū su- mit, at quæ nam illæ obsecro: nimirum hæc, quæ beneficijs præmia, sceleribus poenas & supplicia constituūt. Nam si omnes metu supplicij à sceleribus abstineant, spe & e- mulatione præmiorū rectē factis studeant, quid obstat, quo minus hæc ciuitas maxi- ma fiat, ita ut & omnes uirtutes colantur, uitia nulla? Ista autem lex Leptine non so- lum hac parte lædit, & iniuriosa est, quod bonorum præmia tollens, inutilem ipsam benemerendi studiosis probitatē reddit, sed quod etiam malignitatis famam ciuitati adsciscit. Iam nec illud ignoratis, maximis in Rempub. criminibus singulis singulas ex legibus poenas esse cōstitutas. expresse enim in legibus sancitū est, non nisi simpli- cem poenam irrogari posse, utramcunq; iudex in reū statuerit, ut uel corpore, uel pe- cunia delictum luatur: utramq; simul ne inferat, iure cautū est. Cæterum ista modera- tione Leptines usus non est. Sed si quis, inquit, gratiam repetat, infamis esto, ac bona illius confiscantor. binæ hīc mulctæ, binæ hīc actiones, & infamia, & * incarcerationis: qd si reus cōuincatur, subiacet eius legis supplicij, quæ in erariū magistratū ge- rentē, capitis poenā cōstituit: id em̄ genus supplicij ab ea lege decernit. tres hic igitur mulctæ species. Quomodo quæso nō nefariū et miserū habebit, si acerbius cū illo age- tur, qui à uobis gratiā benefactorū reposcit, quā qui de summis sceleribus cōuinci- tur: foeda nimirum lex, & praua, nec ab similibus inuidiæ, et similitudinē: ultra enim nihil di- co. utat istiusmodi uerbis, promulgator iste, illi enim cōuenerit: uobis autē decorū nō est, tam improba, et tā indigna uestris animis imitari. Iam per Iouē quæso, quid est quod maximē omniū deprecamur: et maximē in omnib. legib. agitur, ne fiat: nimirum ne cades

Syndici patroni
sunt causarum,
à populo delecti.
Hi primum crea-
ti sunt, cū plebs
expulsa trigina-
ta tyrānis in pa-
triam redierat.

* Incarceratio-
nis, græcè ἀνα-
γωγῆς. est autem
actio aduersus
maleficos, præ-
sertim fures,
qua in uincula
petuntur, & in
custodiam magi-
stratum rerum
capitalium. Ae-
rarius, qui Reip.
debet, maximē
de mulctis, in
quas condemnatus
est: huic ne-
cis erat magis
stratum gerere.

cædes perpetrentur, quarum rerum uindex peculiariter senatus in Areopago est constitutus. In istis igitur legibus Draco, quò crimen illud horribile & dirum faceret, homicidam à peluibus, libationibus, crateribus sacris exclusit, aliàq; ibidē enumerans, quibus existimauit tale nefas arceri posse: non tamen sustulit æquitatis & iusticiæ rationes, uerū sanciuīt qua de causa fas sit & licitū occidere. & si ita occiderit, purum eum esse pronunciauit. Iam igitur cædem facere iustē uestris legibus concessum erit: gratiam reposcere, siue iustē, siue alio pacto, per hanc legē nō licebit. Absit, uiri Athenienses, ut uideamini magis solliciti esse, ne quis beneficii sui remunerationē à uobis accipiat, quàm ne quod homicidiū in urbe fiat. Sed retēta memoria eorū temporum, in quibus pro acceptis beneficijs præmia reposuistis: pariter & columnæ Diophanti recordatione reseruata, cui inscriptum est iusiurandum, eum cui pro Repub. aliquid acciderit, isdem præmijs, quib. Aristogiton & Harmodius donati fuere, cohonestandum esse: hanc legem abrogate. Extra ista omnia illud quæso cognoscite, fieri nō posse ut lex ista uitio careat, quæ de præteritis pariter & futuris idem sancit, ait enim: Nemo immunis esto, exceptis posteris Harmodij & Aristogitonis. rectē: ne ue in posterum immunitas detur, idq; ne tum quidem cum talia tempora inciderint, qualia sub iudicibus libertatis fuere. Si præteritis obtrectas, quid, an futura quoq; præcognita habes? An scilicet ideo omnia secura & tuta existimas, quia nunc procul distamus à tali metu? Quàm uellē id ita esse: sed cum homines sumus, talia uerba, talia quoq; iura instituenda sunt, ob quæ nemo iurē indignari possit. Iata quidem decet spe præsumere, ac eadem illa à superis optare: sed ita tamen, ut multa humanitus cōtingere possent, certum habeamus. Nunquam enim Lacedæmonij hanc fortunam expectauerūt, neq; itidem Syracusani, olim & libertate & imperio florentes, Carthaginensibus imposito tributo, circum circa domitis uicinīs, nostrorumq; militū nauali pugna uictores, ut se existimarent in tyrannidem unius scribæ, forensisq; ministri delapsuros esse. Neq; unquam suspicatus est hic alter Dionysius, cum plurimas triremes, ualidam manum mercenariorum militum, urbesq; complures possideret, se e regno exturbatum iri à Dione, unica naue rotunda, & paucis militibus instructo. Sed ut ego arbitror, nihil certum de futuris constitui potest, eo quòd parua momenta temporum sepius ingenti rerum permutationi causas adferāt. Quamobrē in rebus lætis modestia retinenda est, & in futurum consulendum. Plurima supersunt, unde doceri potest, nulla ex parte istam legem aut probam, aut utilem Reipublicæ esse. Sed ut compendio rem cognoscatis, atq; ego finem orationi imponam, dispicite mutuò inter se, & conferte quæ speranda sint uobis, si lex abrogetur: quæ contrā metuenda, si autoritate firmetur. Quæ facies rerum ex ista collatione apparuerit, eam quæso animo ac memoria retinete, ut quæ potiora sint, eligere possitis. Si enim abrogabitur, ut nos monemus, digni quod æquum est præmia adipiscantur: indigni (nam concedo ut sint) unā cum amissione præmij, etiā pœnam pro uestro arbitratu luerint. idq; ex hac lege, quam nos subrogamus. Ciuitas quoq; fidei, iusticiæ, grauitatis famam apud omnes retinebit. Sin confirmabitur, boni ob malos iniqua patientur: mali ut alijs noxæ erunt, ita ipsi nullam pœnam luent. Ciuitas quoq; cōtrariam, quàm supra dixi, sibi existimationem comparabit: infida enim, inuida, improba deniq; apud omnes cēsebitur. An igitur tanta infamia & indignitas tot probris scatens, in delectu faciendo potior uideri potest, quàm tāta honestas, tam cōgrua uestris moribus, & tot bonis instructa? Nam ad unumquemq; uestrū, pars aliqua fame, quæ ex publico decreto promanabit, deriuabitur. neq; enim uel circumstantes, uel absentes id latere existimo, Leptinē in hoc iudicio aduersus uos: in uestris uerò animis humanitatem aduersus inuidiā, iustitiam aduersus improbitatem de uictoria contendere, omnes deniq; uirtutes cum omnibus uitijs in certamen uenire. Quòd si melioris partis rationibus auscultaueritis, easq; secuti fueritis in suffragijs ferendis, uidebimini & congrua uestris moribus statuisse, & Reipublicæ utilissima decreuisse: ac deinde si aliqua temporum aduersitas inciderit, non carebitis opitulatoribus, qui uestra gratia periculū subeant. Super istis omnibus intentos uos animo & sollicitos esse oportet, ne in errorem propellamini. Crebrò uiri Athenienses, crebrisq; in rebus, ne quid æquum iustumq; cognosceretis,

Rotunda nauis,
quæ triremis nō
est, sed quæ ad
mercimonia, nō
ad usum belli
constructa est.

uociferatio.

uociferationibus, uiolentijs' que oratorum ab intellectu rerum abducti estis: quod utinam iam quoque non contigat. non enim honestum est, sed que iam iusta esse cognouistis, ea & uoluntatibus, & memoria retinere, quoad usque de ijs decretum feceritis. Ita enim futurum est, ut cum obseruatione legum in quas iurastis, calculum feratis aduersus eos qui praua suadent. Miror autem, sic, um corruptoribus numismatum capitalis poena a uobis irrogetur, eis qui ciuitatem totam suberatam infidamque reddunt, ac quasi adulterant, locus dicendi apud uos concedatur. Non est, per Iouem & reliquos deos, quod amplius dicam: puto enim nihil eorum quae dixi, a uobis ignorari. DIXI.

DEMOSTHENIS ORATIO CON-

TRA ANDROTIONEM, BASSIANO

Lando Placentino interprete.

QUOD Euctemon, iudices, ab Androtione iniuria affectus, & urbi opem ferre putat esse necessariū, & simul ab eo sibi illatas iniurias persequi honestū ac laudabile, in idipsum ego quoque incumbam, & si potero idem ut efficiam enitar et contendam. Sanē multae & graues & periniquae sunt, quibus est laceratus Euctemon, iniurię. Sed multo minores sunt, illis molestijs, quas Androtion mihi exhibuit. Hic quidem ut pecunia priuaretur, & contra ius a uobis in exiliū eijceretur, insidijs est appetitus. Me uerò, si quae cōfinxit credidissetis, qui ubique terrarum sunt, nemo omnium mortalium excepisset. Cum enim accusationē instituisset earum rerum quas nemo nisi forte persimilis illi fuerit, proferre ausit, quod patrē occiderim, ficto impietatis crimine non aduersum me, sed aduersum patruū meū, quem crimina batur impietate agere, eo quod mecum quasi talia perpetrasset conspiraret, in iudiciū uocauit: is quidem si eo tempore fuisset dānatus, quid mihi acerbius ac miserabilius per illū accidere potuisset? ecquis aut amicus aut peregrinus in eundē locū conuenire aliquando mecum uoluisset? quę urbs eum permisisset apud se esse, qui tam impiū facinus uisus fuisset perpetrasset? profectò nulla est. Ego itaque magnopere iudicio cōtendens, hæc apud uos sic disculsi & dissolui, ut nec quintā suffragiorū partē hic quidē acceperit. Hunc uobiscū conabor & nunc & per omne tēpus ulcisci. Et de priuatis cum possum adhuc multa dicere, silentio prætermittā. At uerò de quib. nunc feretis sententiā, & in quibus publicē administrans rempub. non parū uobis nocuit, quae mihi Euctemon prætermisisse uidebatur, præstat illa uos audire: cōmemorabo sanē quā breuissimē. Equidem si aliquā simplicē huic rerum quibus reus agitur excusationē esse uiderem, nullam de ipsa facerem mentionē. Nunc uerò quia nihil simplex, nihil iustum (quemadmodum probē noui) quod dicat habet, fictis atque adductis aduersus singula hæc callidis rationibus, uos decipere conabitur. Est enim, Athenienses, mirus dicendi artifex, & omnem uitam in eo consumpsit. Ne igitur decepti contraria iuramentis persuadeamini discernere, & hunc dimittere, quem multas ob causas puniendū esse censeo, animū attendite ad ea quae dico: ut me dicentē posteaquam audieritis, ad unum quodque quod ab hoc afferetur, possitis iure optimo respondere. Est enim illi una quam putat artificiosam esse ratio, de Senatusconsulto antea non habendo. Lex est, inquit, si muneris digna senatus uideretur cōsultasse, ut populus ipsum munus daret. Hæc ait Epistates censuit, populus suffragia tulit, cōprobauit. nō opus est, inquit, Senatusconsulto, propterea quod secundū legē erāt quae agebant. Ego uerò quā ipse opinatur, cōtrā existimo: & mihi persuadeo, etiā uobis idē uisum iri, ut de ijs solū feratur senatusconsultū, de quibus statuūt leges, quandoquidē de quibus nullę extant leges, nihil quicquam a principio licet scribere. Inquit igitur, omnes magistratus capisse eo modo, quicunque habuerūt a uobis donū, & nulli unquā fuisse habitū senatusconsultum. Ego uerò hunc egregie mentiri arbitror, quinimo planē cognosco. Verumenim uero si hoc ita habet, & lex aliter iubet atque fieri cōuenit, non propterea quod sepe peccatū sanē prius est, peccandū etiam nunc est, sed cōtrario modo faciendū. Itaque quia